

**Gaujas nacionālā parka
dabas aizsardzības plāna
precizētā tūrisma infrastruktūra**

atbilstoši VARAM publiskajam iepirkumam „2007. - 2013. gada finanšu plānošanas perioda Ierobežotas atlases 3.5.1.3. aktivitātes „Infrastruktūras izveide *Natura 2000* teritorijās” intensīvi apmeklētu *Natura 2000* teritoriju ar tūrisma attīstības potenciālu precizētajā sarakstā iekļauto teritoriju dabas aizsardzības plānu kartogrāfiskā materiāla precizēšana aktivitātes ieviešanas paātrināšanai”
Līguma Nr: 47/70.05., 02.11.2011.

**Izpildītājs: SIA „Estonian, Latvian & Lithuanian Environment”
sadarbībā ar Latvijas Dabas fondu**

Projekta vadītāja: Gundega Freimane

2011.gada decembris

Kopsavilkums

Projekta ietvaros tika izvērtēta paredzētā tūrisma infrastruktūra deviņu īpaši aizsargājamo dabas teritoriju dabas aizsardzības plānos: Krustkalnu dabas rezervāts, Teiču dabas rezervāts, Ķemeru Nacionālais parks, **Gaujas Nacionālais parks**, dabas liegums „Mežmuižas avoti”, dabas liegums „Sedas purvs”, dabas liegums „Stompaku purvi”, dabas parks „Abavas senleja”, dabas parks „Embūte”.

Dabas aizsardzības plānu izvērtējumā tika analizētas plānotās tūrisma infrastruktūras būvniecības iespējas, ņemot vērā tūrisma infrastruktūras izvietojumam nepieciešamās zemes īpašumtiesības, īpaši aizsargājamās dabas teritorijas zonējumu, infrastruktūras tehniskos parametrus, kā arī atbilstību tūrisma plūsmu galvenajiem virzieniem un ES nozīmes sugu un biotopu atrašanās vietām.

Saskaņā ar veiktās analīzes rezultātiem, ir sagatavoti priekšlikumi tūrisma infrastruktūras izvietojuma precizēšanai, kā arī tūrisma infrastruktūras izvietojuma precizētās kartes.

Pēc saskaņošanas atbilstošajās pašvaldībās un apstiprināšanas Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijā, sagatavotos tūrisma infrastruktūras precizējumus paredzēts pievienot spēkā esošajam dabas aizsardzības plānam.

Gaujas Nacionālais parks

Teritorijas atbildīgais eksperts - Ilze Čakare, specializācija - vaskulārie augi, meži un virsāji, purvi un zālāji.

Eksperts- konsultants – Valdis Pilāts, sertifikāta nr.Nr.042, specializācija – meži un virsāji, zīdītāji

Kartogrāfs – Anete Pošiva

Ekspertu komisija:

Valda Baroniņa- sertifikāta Nr.001 Specializācija– vaskulārie augi, meži un virsāji, purvi, zālāji, stāvoši un tekoši saldūdeņi, alas, atsegumi un kritenes

Lelde Eņģele- sertifikāta Nr.018 Specializācija– vaskulārie augi, meži un virsāji, purvi, zālāji, stāvoši un tekoši saldūdeņi, jūras piekraste, alas, atsegumi un kritenes

Liene Auniņa- sertifikāta Nr.011 Specializācija– vaskulārie augi, meži un virsāji, purvi, zālāji, stāvoši un tekoši saldūdeņi, jūras piekraste, alas, atsegumi un kritenes

Aivars Petriņš- sertifikāta Nr.041 Specializācija - meži un virsāji, putni

Jānis Ķuze- sertifikāta Nr.028 Specializācija – putni

Baiba Strazdiņa- Tūrisma eksperte

SATURS

1. Darba izpildes metodika.....	5
2. Dabas tūrisma objekti, dabas vērtības un infrastruktūra.....	5
2.1. Dabas takas Siguldas, Krimuldas un Turaidas apkārtnē.....	5
2.2. Ūdenstūristu apmetnes gar Gauju.....	8
2.3. Līgatnes dabas takas.....	11
2.4. Amatas taka.....	14
2.5. Zvārtas iezis.....	16
2.6. Sietiņiezis.....	18
2.7. Vaidavas ezera taka.....	20
2.8. Pekas kalns.....	22
2.9. Līču-Laņģu klintis.....	24
2.10. Ērgļu klintis.....	25
2.11. Cīrulīšu dabas takas.....	27
2.12. Ķiržu ezera taka.....	29
2.13. Katlapieža pievadceļš.....	29
2.14. Sudas purva laipa.....	30
2.15. Līgatnes pārceltuve.....	31
2.16. Apmeklētāju centrs „Vecupītes”.....	32
2.17. Āraišu vējdzirnavas.....	33
3. LITERATŪRA UN DATU AVOTI.....	34

Pielikumi- Kartogrāfiskais materiāls

IEVADS

Gaujas nacionālais parks LV0200100 izveidots 1973.gadā, lai aizsargātu Gaujas senieleju un Gaujas pieteku ielejas ar to floru un faunu. Kopējā teritorijas platība ir 91 390 ha, kas izvietoti abos Gaujas upes krastos 90 km garā posmā no Murjāņiem līdz Valmierai. Teritorija ietilpst Amatas, Beverīnas, Cēsu, Inčukalna, Krimuldas, Līgatnes, Pārgaujas, Priekuļu, Sējas, Siguldas un Kocēnu novados.

Gaujas nacionālais parks ir iekļauts Natura 2000 teritoriju tīklā kā teritorija, kas veidota 16 biotopu aizsardzībai, kas minēti Sugu un biotopu direktīvas II pielikumā un vairāku sugu aizsardzībai (*Lycaena dispar*, *Euphydrias aurinia*, *Xylomoia strix*, *Crex crex*, *Bubo bubo*, *Dendrocopus leucotus*, *Lutra lutra*, *Agrimonia pilosa*, *Pulsatilla patens*, *Cypripedium calceolus*, *Hamatocaulis vernicosus*). No biotopiem kā nozīmīgākie minēti 9010* Boreālie meži, 9180* Nogāžu un gravu meži, 7160 minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi, 8220 atsegumi, 91E0* krastmalu meži, 7110 augstie purvi, 7140 pārejas purvi, 3130 Oligotrofie ezeri, 3150 mezotrofī ezeri, 3160 eitrogie ezeri, 3260 upju straujtecēs, 3270 dūņas, 6210 pļavas, 6510 pļavas, 8310 alas. Gaujas NP uzskaitas 341 suga, kas ir retas vai aizsargājamas nacionālā un Eiropas līmenī.

Gaujas NP nozīmīgākā daļa ir Gaujas senieleja. Tā jau izseni kalpojusi arī kā tūrisma galamērķis. 19.gs. Siguldas apkārtnē ieguva Vidzemes Šveices titulu. Vietējais zemes īpašnieks grāfs N. Kropotkins sāka celt vasarnīcas un pansijas, senielejas nogāzēs ierīkot "Alpu takas" un atpūtas vietas.

1957.gadā par aizsargājamu teritoriju tika noteikti divi Gaujas senielejas posmi: no Braslas ietekas (ieskaitot Braslas lejteces ieleju) līdz Murjāņu tiltam pāri Gaujai, kā arī no "Cīrulīšiem" (Cēsīs) līdz Līgatnes ietekai, ieskaitot Amatas lejteces ielejas iecirkni. Aizsardzībā atradās arī atsevišķi ļoti nozīmīgi dabas veidojumi - Sietiņiezis, Liepas Ellīte, Vinterala, Ērgļu (Ērģeļu) klintis, Dolomītu alas Līgatnes upītes krastos, Lībānu - Jaunzemju saldūdens kaļķakmeņu krauja, Gūtmaņala. Gandrīz visur tur aizsākās vai atjaunojās tūrisma infrastruktūras ierīkošana.

Pēc Gaujas NP nodibināšanas radītas jaunas rekreācijas iespējas Līgatnē un Āraišos, kā arī turpināta iecienīto tūrisma vietu pilnveidošana Siguldā, Cēsu apkārtņē, pie Zvārtes ieža, Sietiņieža un Ērgļu klintīm.

Gaujas NP Dabas aizsardzības plāns (turpmāk tekstā DA plāns) izstrādāts 10 gadu periodam un apstiprināts ar Vides ministra 11.10.2004. rīkojumu Nr. 308.

DA plāns sagatavots un kalpo galvenokārt kā stratēģisks dokuments, kurā norādīti salīdzinoši vispārīgi Gaujas NP administrācijas uzdevumi, t.sk. attiecībā uz tūrisma infrastruktūru. Piemēram, DA plānā norādīts, ka nepieciešams „Uzturēt, pastāvīgi atjaunot un pilnveidot dabas takas, tūristu apmetnes un to labiekārtojumu (taku klātnes, kāpnes, trepes, laipas, tilti, barjeras, nojumes, skatu punkti, skatu platformas, skatu torņi, tualetes, atkritumu urnas u.c. elementi) Gaujas NP administrācijas valdījumā esošajās zemēs.” Vides degradācija populāros dabas un kultūrvēstures tūrisma objektos DA plānā atzīmēta kā viena no galvenajām resursu saglabāšanas problēmām. DA plānā ieteikts problēmu risināt ar papildus labiekārtojuma izveidi vietās, kur gadiem novērojama intensīva erozija nobradāšanas dēļ, kā arī ar jaunu taku izveidi, lai atslogotu populārākos tūrisma galamērķus. DA plāna 10. tabulā sniegta apkopojoša informācija par Gaujas NP administrācijas apsaimniekošanā esošajiem labiekārtojuma objektiem un 11. tabulā – par dabā izlikto vizuālo informāciju. Piemēram, 2004. gadā tūristu taku kopējais garums bijis 112 km, kāpņu kopējais garums - 3124 m, koka tiltu un laipu kopējais garums - 144 m.

DA plāna 14.pielikumā uzskaitīti populārākie tūrisma maršruti, bet bez saistības ar nepieciešamiem labiekārtojuma objektiem. Vienīgi DA plāna 30. pielikumā uzskaitīti galvenie tūrisma infrastruktūras objekti dabas takā gar Gauju posmā Murjāņi – Līgatne – Valmiera. Savukārt DA plāna 3.7. nodaļā norādīts, kādam jābūt tūristu apmetņu minimālajam labiekārtojumam.

DA plānā kartogrāfiskajos materiālos norādīts tikai shematisks tūrisma taku un ceļu, robežzīmju, kā arī tūrisma ūdensteču un ūdenstilpņu izvietojums (4.pielikuma 1.; 2. un 3.karte).

Bez tam DA plānā 15. un 16. pielikumā ievietots vienots informācijas zīmju standarts. Tas ietver mākslinieka Osvalda Dinvieša 1975. gadā radīto simboliku - 4 krāsas, kas simbolizē četrus

gadalaikus un Gaujas nacionālā parka nosaukuma pirmos 3 burtus īpatnējā, Gaujas līkumiem līdzīgā, zīmējumā. Iesakām to saglabāt kā vienojošu elementu arī turpmāk.

Plānā nepieciešami daudzi detalizēti papildinājumi, bet šobrīd izvērtētas sekojošas no tūrisma noslodzes un dabas aizsardzības prioritāri nozīmīgākās vietas.

1. Darba izpildes metodika

Uzsākot darba izpildi, veikta teritorijas dabas aizsardzības plāna un citu dokumentu analīze, apkopojot informāciju un plānotās rīcības, kas attiecas uz tūrisma infrastruktūras izveidi un tūrisma plūsmu organizēšanu dabas parkā.

Veikta pieejamās informācijas par sugām un biotopiem apskates objektos un maršrutos un to tiešā tuvumā analīze. Izmantots Natura 2000 augu un biotopu monitoringa ietvaros veiktais teritorijas biotopu un sugu kartējums, Dabas aizsardzības pārvaldes rīcībā esošie dati par sugām un biotopiem un tūrisma infrastruktūru, kā arī vairāku gadu laikā uzkrāti dati un novērojumi par dabas vērtībām tūrisma objektos un to stāvokļa izmaiņām.

2011. gada oktobrī un novembrī apsekota daļa no dabas aizsardzība plānā minētajām vietām (tās, kurās bija jāprecizē pašreizējā situācija), novērtēta esošā tūrisma infrastruktūra, tās stāvoklis un atbilstība mērķim – antropogēnās slodzes mazināšana dabas objektos un apmeklētāju plūsmas organizēšana. Veikta vietu un tūrisma infrastruktūras objektu fotografēšana, fotoattēli pievienoti tekstam. Balstoties uz augšminēto materiālu analīzi, izstrādāti ieteikumi infrastruktūras uzlabošanai, ja nepieciešams, kā arī detalizēti ieteikumi jaunas infrastruktūras izveidei, ja tie nav norādīti dabas aizsardzības plānā. Sagatavotas kartes, kas atspoguļo esošo un vēlamo infrastruktūru.

Tūrisma objektu un maršrutu novērtējums apspriests ekspertu komisijā. Dokumentā ietvertie priekšlikumi un risinājumi ietver ekspertu komisijas, kā arī Dabas aizsardzības pārvaldes vides inspektoru, pašvaldību pārstāvju u.c. ieteikumus.

2. Dabas tūrisma objekti, dabas vērtības un infrastruktūra

2.1. Dabas takas Siguldas, Krimuldas un Turaidas apkārtnē

Atrašanās vieta

Taku tīkls izvietojies galvenokārt Gaujas senielejā - tās posmā, kas atrodas Gauja NP DR daļā (dabas lieguma zonā), pie Siguldas pilsētas un ietilpst divos novados: Siguldas un Krimuldas.

Vispārīgs apraksts

Pie Siguldas atrodas Gaujas senielejas ainaviskākā daļa: te tās ir platums ir vismazākais – 1 km, bet dziļums vislielākais - 85m. Apkārtnē daudz dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma objektu. Sigulda un tās apkaime ir viena no populārākajām tūrisma teritorijām Latvijā. Tūrisma takas sāktas veidot jau 19.gs. Taku maršrutu konfigurācija ir sarežģīta, ar atzarojumiem un atsevišķos gadījumos takas arī šķērso viena otru. Tāpat arī taku izmantošanas nozīme un veids bieži ir multifunkcionāls. To nosaka šīs teritorijas daudzveidīgās apmeklēšanas iespējas un lielā apmeklētāju interese. Teritorija ir arī īpaša ar to, ka šeit ilgākā laikā izveidojušies jau tradicionāli apbūves risinājumi un formas. Kā tādas var minēt atpūtas vietas– lapenes „Sēnīte”.

Dabas vērtības

Galvenā vērtība ir Gaujas senieleja, kurai nav analoga visā Baltijas reģionā. Siguldas apkārtnē koncentrējas daudz, dažādu ģeoloģisko objektu (alas, atsegumi, gravas, upes pamatkrasta posmi, avoti, ūdenskritumi). Senielejas nogāzes galvenokārt klāj dažādi meži (K. Ramans Siguldas apkārtnes mežos izdalījis 16 augu sabiedrības). Siguldas apkārtnē ir vislielākais veco mežu īpatsvars visā Latvijā, un tur ir vislielākais dabisko meža biotopu: gravu, nogāžu un krastmalu mežu īpatsvars Gaujas NP. Virspalu terasēs sastopami smiltāju un stepju zālāji. Gaujas NP stepju jeb kalcifīto zālāju sabiedrības nedaudz atšķiras no citur Latvijā aprakstītajām. Gaujas ielejā, salīdzinot ar citu Latvijas upju (Abavas, Daugavas, Ventas) ielejām, kalciju saturoši ieži sastopami samērā reti, un tie neatrodas arī tik sekli, tādēļ šīs augu sabiedrības apvieno gan mēreni mitru īsto un atmatu pļavu, un ganību, gan sausu stepju zālāju floristiskās pazīmes. Siguldas apkārtnē atrodas vairākas no DA plāna 7. pielikumā minētajām bioloģiski vērtīgajām pļavām.

Teritorijā sastopami 9 ES nozīmes aizsargājami biotopi:

3260 Upju straujtecēs un dabiski upju posmi

6120* Smiltāju zālāji

7160 Minerālvielām bagāti avoti un avoksnāji

8220 Smilšakmens atsegumi

8310 Netraucētas alas

9010* Veci vai dabiski boreāli meži

9160 Ozolu meži

9180* Nogāžu un gravu meži

91E0* Aluviāli krastmalu un palieņu meži

Teritorijā atrasts samērā daudz retu un īpaši aizsargājumu sugu, piemēram: Brauna cietpaparde *Polystichum braunii*, kailā dobspārne *Cenolophium denudatum*, sīpoliņu zobainīte *Dentaria bulbifera*, margainais vārpstiņgliemezis *Clausilia dubia*, zaļā dižspāre *Aeshna viridis*, lapkoku praulgrauzis *Osmoderma eremita*, baltmuguras dzenis *Picoides leucotos*, ūpis *Bubo bubo*, lielais susuris *Glis glis*.

Apmeklētāju radītā slodze uz sugām un biotopiem

Taku tīkls ir sens un plašs, tādēļ pašreizējā tūrisma slodze nerada apdraudējumu to pastāvēšanai. Atsevišķos gadījumos, kad bojāti kādi taku labiekārtojuma elementi, novērojuma izmīdīšanas slodze uz takai blakus esošiem biotopiem. Visjūtamāko slodzi rada velotūristi, kas pārvietojas ar kalnu velosipēdiem, gan pa esošajām takām, gan reizēm pa dabīgu zemesdzi.

Būtisks priekšnoteikums biotopu un raksturīgās ainavas saglabāšanai ir tūrisma infrastruktūras (takas, kāpnes, laipas, tiltiņi) uzturēšana un pilnveidošana, kas mazina nogāžu eroziju un izmīdījumu.

Esošā tūrisma infrastruktūra

Tūrisma infrastruktūras inventarizācija veikta 2004. gadā (1.tabula). Tajā iekļautas dažādos laikos veidotas kāpnes, laipas, soli un citi infrastruktūras elementi (1.,3.,4. attēls). Tā kā takas izvietotas dažāda slīpuma nogāzēs, kuras sedz bioloģiski vērtīgi nogāžu un gravu meži un to pakājē, kur pavasaros nereti ir jūtama palu ūdeņu ietekme, tad infrastruktūras elementi salīdzinoši bieži tiek dabisku procesu rezultātā (vējš, pali) bojāti (2.attēls).

1.tabula. 2004. gadā Siguldas apkārtnē bija sekojoši tūrisma infrastruktūras elementi:

Nr. p.k.	Nosaukums	Mērv.	skaits
1.	Tūristu takas	km	75
2.	Kāpnes	m	2201
3.	Tilti, laipas	gab.	103
4.	Skatu vietas	gab.	28
5.	Atpūtas vietas	gab.	9
6.	Tualetes	gab.	5
7.	Soli	gab.	147
8.	Nojumes	gab.	11
9.	Atkritumu urnas	gab.	35
10.	Barjeras, iežogojumi	m	310

1.attēls. Tradicionālā atpūtas vieta „Sēnīte”

2.attēls. Pēc vējainas dienas pār taku sakritušie koki ir jānovāc malā, lai netraucētu iešanu.

3.attēls. Monolītās kāpnes (vietā, kur nav iespējams izveidot šķīlu kāpnes)

4.attēls. Laipa pār Vējupīti

Nepieciešamā tūrisma infrastruktūra

Siguldas apkārtnē, kas attiecas uz teritoriju Gaujas kreisajā krastā, nepieciešams labiekārtot, uzlabot un papildināt Vējupītes dabas taku, Kraukļu aizas dabas taku, taku no tilta līdz Siguldas parkam, Ņeizarkrēsla taku, Kaķīškalna taku, velotakas no Siguldas pludmales līdz gājēju tiltam pār Gauju un pie internatskolas. Gaujas labajā krastā Turaidas apkārtnē papildus labiekārtošana vajadzīga dabas takai ap Gūtmaņalu, Vilmestes gravas takai, Taurētājkalna dabas taki, Dainu kalna takai, velotaku gar Gaujas krastu, kā arī takai cilvēkiem arī pašām vajadzībām gar Gaujas vecupi. Gaujas labajā krastā Krimuldas apkārtnē jāielabiekārto takas sākot no gājēju tilta pār Gauju līdz Krimuldai – Krimuldas pils (muižas) taka, Bebru dabas taka un gājēju taka no Krimuldas koncerthalles.

Plānotie pasākumi paredz sekojošu infrastruktūru:

- Dažāda veida kāpnes (šķīlu kāpnes, kāpnes uz balstiem, ar vienu vai divām margām – 3.attēls), kuru kopējais garums sasniedz 4525 m;
- gājēju aizsargnorobežojumu ar kopējo garumu 312 m;
- 14 atkritumu urnas;
- 2 sausās (komposta tipa) tualetes;
- 2 atpūtas vietas (komplektā galds un divi soli);
- 57 atpūtas vietas (komplektā viens atpūtas sols);
- 9 atpūtas vietas (nojume „Sēnīte”- 1.attēls);
- 20 velostaļi;
- 14 dažāda izmēra informācijas stendi;
- 76 norādes;
- 18 ceļazīmes;
- 25514 m taku;
- 1653 m koka laipas (4.attēls);

- 26 m dažāda veida koka laipu tiltiņi;
- 1 pievadceļš ar garumu 366.62 m.

Ekspertu komisijas lēmums

Jāatjauno nolietoties infrastruktūra, pievēršot īpašu uzmanību zemsedzes erozijas novēršanai, it īpaši uz stāvajām senkrasta nogāzēm. Vēlams pielietot jaunus, agrāk neizmantotus infrastruktūras risinājumus, piemēram, šķilu kāpnes, pa kurām var pārvietoties arī braucot ar velosipēdu.

Tūrisma infrastruktūras vienību skaitu, apjomu un izvietojumu pieļaujams mainīt.

2.2. Ūdenstūristu apmetnes gar Gauju

Atrašanās vieta

Šobrīd Gaujas NP teritorijā ir 22 ūdenstūristu apmetnes, no kurām 19 atrodas Gaujas NP dabas lieguma zonā pie Gaujas posmā no Valmieras līdz Murjāņiem.

Vispārīgs apraksts

Ūdenstūristu apmetnes dabā izveidotas sākot no 1974.gada un to vietas izvēlētas tā, lai ūdenstūristi nenoplicinātu upes krastus visā tās garumā, bet tiktu koncentrēti vairākās vietās. Katrā apmetnē ir ierīkota ugunsкура vieta, galds un soli, atkritumu urna, tualete, telšu celšanas vieta, informācijas stends ar informāciju, kā arī piktogrammas, kas norāda, kur celt teltis u.tml.

Dabas vērtības

2005. gadā Juris Smaļinskis veica pētījumu „Tūrisma ietekmes uz vidi un to analīze Gaujas nacionālā parka tūristu apmetnēs” (www.daba.gov.lv/upload/File/.../ZIN_P_GNP_Turisma_ietekme.pdf). Šajā pētījumā sniegts gan īss katras apmetnes floras, gan noslodzes raksturojums. Nevienā no apmetnēm aizsargājamas sugas un biotopi nav konstatēti, lai gan daļa apmetņu veidotas nelielu pļavu vietās.

Visā garumā gar Gauju, tajā skaitā apmetņu tuvumā konstatēti spilvainā ancīša *Agrimonia pilosa* eksemplāri. Taču suga ir labi pārstāvēta visā Gaujas nacionālā parka teritorijā piemērotās vietās un īpaši aizsardzības pasākumi apmetnēs tai nav nepieciešami.

Apmetnes ‘Paslava’ tiešā tuvumā ir bioloģiski vērtīga pļava 6120* Smiltāju zālāji.

Apmeklētāju radītā slodze uz sugām un biotopiem

J.Smaļinska pētījuma gaitā konstatēts, ka ūdenstūristi rada (vai var radīt) 46 dažādas ietekmes uz vidi, piemēram:

- upes krasta nogāžu erodēšana;
- zemsedzes veģētācijas nomīdīšana;
- iežu atsegumu bojāšana;
- alu apmeklēšana (iekļaujot visu ar alām saistīto ietekmju kompleksu);
- augu vākšana;
- ūdensteču un ūdenstilpju piesārņošana ar sadzīves u.c. atkritumiem;
- tūrisma infrastruktūras bojāšana, vandālisms;
- jaunu ugunsкуру vietu izveidošana;
- trokšņošana;
- utt.

Attiecībā uz apmetni „Rauna” norādīts, ka „pēc 1991. gadā veiktās reto un aizsargājamo augu inventarizācijas datiem apmetnes teritorijā bijusi satopama kailā dobspārne *Cenolophium denudatum* un bruņcepuru dzegužpuķe *Orchis militaris*. Apmetnes teritorijā pēdējā no tām vairs netika konstatēta. Dobspārne saglabājusies krūmājā Raunas upes krastos, bet bruņcepuru dzegužpuķe iespējams augusi klajākajā apmetnes daļā, kas pašreiz ļoti izmīdīta.”

Minētā teritorija arī izveidojusies jaunu priežu audze un piemēroti biotopi dzegužpuķei nav saglabājušies.

Esošā tūrisma infrastruktūra

DA plāna 30. pielikumā dots ūdenstūristu apmetņu uzskaitījums, bet to tālāka detalizācija nav veikta. Plānā tik norādīts, ka katrā apmetnē jābūt šādam minimālam labiekārtojumam:

- 1) speciāli ierīkota ugunsкура vieta (5.attēls),
- 2) galds un soli,
- 3) atkritumu novietošanas vieta,
- 4) tualete (6.attēls),
- 5) telšu celšanas un nometņu ierīkošanas vieta,
- 6) informācijas stends ar izvietotu informāciju,
- 7) iekāpšanas/izkāpšanas vieta,
- 8) apmetnes sākuma un beigu norādes zīmes,
- 9) piktogrammas: „informācija”, „telšu celšanas vieta”, „ugunsкура vieta”, „tualete”, „iekāpšanas/izkāpšanas vieta”, „atkritumu izmešanas vieta”.

2. tabula J.Smaļinska pētījumā sniegts sekojošs pārskats par ūdenstūristu apmetņu stāvokli:

Pielikums Nr. 8

10. tabula. Tūristu apmetņu infrastruktūras stāvoklis⁹

Nr.	Apmetnes ↓ Vērtējums →	Galds, 2 soli					Lokveida atpūtas vietas					Ugunsкура rīņķi					Atkritumu urnas					Tualetes				
		1	2	3	4	5	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
1	Sapa			2	1						1		2				2		1					1		
2	Grīviņi			3	2							1	1	3			1	1	2						1	
3	Rauna			2	2	1							3	2			2	3							1	
4	Jāņarāmis		4									1	1	2										1		
5	Priedulājs	1		1	1						1			2			3								1	
6	Lenči		3	2	1						1	1	3	1			6						2			
7	Lenčupe			2	2						2		2				4						1			
8	Cēsis		1	3							2	2					4							1		
9	Kvēpene			4	3						3	1	2	1			5		2					1	1	
10	Briedīši			1	3							2	1	1			3		1						1	
11	Skalupes		1		4								1	3			3			1				1		
12	Katrīna		2	3	4				1		1	2	4	3			5	1	2	1			1	2		
13	Paslavas			2	3				1				1	4					3	1				2		
14	Brasla			2	3							1	1	3			4			1				1		
15	Bērzi			3	1							1	3				3		1					1		
16	Vējupīte	1	1	2			1				1			4			4			1		1				
17	Sigulda			3	1								3	1					2	2			1		1	
18	Lielais akmens		1		3							1	1	2			1					3			1	
19	Katlapu iezis			3					1			1		1					1	2					1	
	Kopā	2	13	38	34	1	1	2	1		13	13	30	32	1	54	5	14	8	5	1	5	11	6	2	

Paskaidrojumi: 1 – labiekārtojuma elementa nav, 2 – sliktā stāvoklī, 3 – apmierinošā stāvoklī, 4 – labā stāvoklī, 5 – jauns vai mazlietots.

⁹ Saskaņā ar Gaujas NP Ekotūristu infrastruktūras daļas vadītāja E. Andžāna sagatavoto informāciju, kas fiksēta Ekspedīcijas laikā

Arī Gaujas NP tūrisma un dabas aizsardzības eksperti no 2005. līdz 2008. gadam vairākkārtīgi veikuši apmetņu apsekošanas un izvērtējuši to ietekmi uz apkārtni, lomu upes krastu saglabāšanā un infrastruktūras atjaunošanas vai papildus izveidošanas nepieciešamību. Konstatēts, ka iepriekš izveidotā infrastruktūra ir pakāpeniski jānomaina un jāveic jaunu infrastruktūras elementu izbūve, kas sargātu upes krasta nogāzi no erozijas, ko rada nobradāšana un laivu vilkšana krastā. Tāpat jāpasargā vairāk tuaļu vietu un jāparedz nojumes malkai, lai netiktu iznīcinātu apkārtējie koki. Jāatjauno informācijas stendi, norādes un barjeras.

5. attēls Ūdenstūristu apmetne „Paslavas”

6. attēls Sausā tualete ūdenstūristu apmetnē

7.attēls Sadzīves atkritumi ūdenstūristu apmetnē

8.attēls Gaujas krasta erozija ūdenstūristu apmetnē

9.attēls Jaunizbūvētas kāpnes

10.attēls Kāpnes pēc palu sezonas

Nepieciešamā tūrisma infrastruktūra

3.tabula. Plānotie pasākumi paredz sekojošu infrastruktūru:

Nosaukums	Mērv.	skaits
Laivu izvilšanas/ novietošanas vietas	gab.	12
Barjeru izbūve	m	78
Tualetes	gab.	18
Atpūtas vietas (galds, 2 soli, ugunsкура vieta)	gab.	28

Atpūtas vietas (galds, 2 soli)	gab.	20
Atkritumu urnas	gab.	24
Informācijas stendu izvietošana	gab.	12
Norādes	gab.	16
Nojumes apmeklētājiem	gab.	22

Ekspertu komisijas lēmums

Jāatjauno nolietojusies infrastruktūra, pievēršot īpašu uzmanību zemsedzes un stāvo upes krastu erozijas novēršanai (8.attēls).

Tai pat laikā rūpīgi jāizvērtē infrastruktūras elementu izlikšana palu zonā (9.,10. attēls). Apmetņu pārbaudes liecina, ka spēcīgi pali parasti iznīcina vai sabojā palu zonā izvietotos infrastruktūras elementu: laivu piestātnes un kāpnes upes krastā. Katrā konkrētajā gadījumā jāizvērtē šādu infrastruktūras elementu izlikšanas lietderība palu zonā. Tais gadījumos, kad tūristu (laivotāju) izraisītā krastu erozija ir samērojama ar palu ūdeņu radīto eroziju, infrastruktūras elementu izlikšana palu zonā nav ieteicama. Var tikt veidoti arī pārvietojami infrastruktūras elementi, kurus pēc tūrisma sezonas pārvieto ārpus palu zonas.

Tūrisma infrastruktūras vienību skaitu, apjomu un izvietojumu pieļaujams mainīt. Katrai apmetnei ieteicams izveidot atsevišķu detalizētu apsaimniekošanas un attīstības plānu.

2.3. Līgatnes dabas takas

Atrašanās vieta

Kompakts taku tīkls atrodas Gaujas NP centrālajā daļā (dabas lieguma zonā) Līgatnes novadā. Sasniedzams gan pa autoceļiem, gan Gauju, gan dabas taku, kas stiepjas gar Gauju no Murjāņiem līdz Valmierai.

Vispārīgs apraksts

Gaujas NP Līgatnes dabas takas izveidotas 1975.gadā, lai iepazīstinātu apmeklētājus ar dabas daudzveidību un aizsardzības nepieciešamību. Mežainām gravām bagātā apvidū, vairāk nekā kā 5 km garumā ierīkotas takas, kā arī voljēri, kuros var novērot Latvijas faunai raksturīgos savvaļas dzīvniekus un putnus.

Līgatnes dabas taku tīkls ir iekļauts DA plānā. Taču nav paredzēta visa tālākā infrastruktūras attīstības iespēja, kā arī uz DA plāna izstrādes brīdi nebija aktuāla privāto zemju īpašnieku nevēlēšanās izmantot un atjaunot 'neskartās dabas taku'.

Dabas vērtības

Teritorijas lielāko daļu, kur izvietojusies dzīvnieku voljēri un taku tīkls, klāj galvenokārt pieaugušas mežaudzes, kas, kā liecina vēstures liecības, izaugušas uz kādreizējām lauksaimniecības zemēm. Tas varētu būt galvenais iemesls, ka aizsargājamas sugas un biotopi „Līgatnes dabas takās” centrālajā daļā nav konstatēti. Bioloģiski vērtīgas ir pļavas, kas pieguļ un daļēji ietilpst teritorijā. Pļava Gaujas kreisajā krastā pie m. 'Pauguri' atbilst 6210 sausi zālāji kaļķainās augsnēs, bet ir ļoti ietekmēta, jo ilgstoši netiek atbilstoši apsaimniekota. Biokoka statusam atbilst atsevišķi veci koki (galvenokārt priedes un ozoli). Gar Gaujas krastu vietām aug īpaši aizsargājama augu suga daudzgadīgā mēnesene *Lunaria rediviva*, bet ietekme un apdraudējums sugai nav konstatēts.

Gaujas nacionālā parka izveides sākumposmā Līgatnes dabas taku kompleksā tika iekļauts arī Tītmaņu iezis ar apkārtni, kur konstatētas daudzas bioloģiskas vērtības: smilšakmens atsegumi, vecupe, pļava ar aizsargājamām augu un dzīvnieku sugām. Te kādreiz vedusi taka no kuras saglabājušies atsevišķi fragmenti. Takas atjaunošana iespējama pēc biotopu, augu un bezmugurkaulnieku eksperta atzinumu saņemšanas.

Apmeklētāju radītā slodze uz sugām un biotopiem

Taku tīkls ir sens un plašs (11.attēls), tādēļ pašreizējā tūrisma slodze nerada apdraudējumu to pastāvēšanai. Atsevišķos gadījumos, kad bojāti kādi taku labiekārtojuma elementi, novērojuma izmīdīšanas slodze uz takai blakus esošiem biotopiem.

Būtisks priekšnoteikums biotopu un raksturīgās ainavas saglabāšanai ir tūrisma infrastruktūras (takas, kāpnes, laipas, tiltiņi) uzturēšana un pilnveidošana, kas mazina nogāžu eroziju un zemsedzes izmīdījumu.

Esošā tūrisma infrastruktūra

1974. gadā uzsākta staltbriežu iežogojuma būve.

1975. gadā ierīkota labiekārtota kājnieku taka pie Tītmaņu ieža.

1976. gadā Cepurīšu kalnā uzcelts skatu tornis, uzsākta dzīvnieku kopēju mājas „Pauguri” būve.

1977. gadā izveidota dabas taka 5,7 km garumā ar tiltiem, kāpnēm un skatu vietām, iekārtota autostāvvietā.

1978. gadā izveidota botānikas taka.

1979. gadā noasfaltēts autoceļš no Līgatnes līdz dabas takām un izveidota 1km taka ar putnu būrīšu ekspozīciju un informāciju par būrīšu izgatavošanu.

1983. gadā noasfaltēts autoceļš tūristiem 5,1 km garumā.

1984. gadā autotūristu ceļam izbūvēti 5 stāvlaukumi un skatu platformas.

1987. gadā tiek izveidota lokveida taka kājāmģājējiem, savienojot Pasaku un Gaujmalas taku.

1995. gadā uzbūvēts iežogojums no Rīgas Zooloģiskajā dārza atvestajiem lācēniem. Tiek pārveidots taku tīkls, vecās kases mājas vietā uzcelta guļbūve - Apmeklētāju centrs.

2002. gadā izbūvēti jauni iežogojumi lapsām, vilkam un jenotsuņiem.

2003. gadā ierīkots ūdru reaktivācijas un karantīnas voljērs. Pārbūvēti un atjaunoti stirnu, mežacūku un staltbriežu iežogojumi.

2008. gadā realizējot Eiropas Reģionālā attīstības fonda (ERAF) līdzfinansēto projektu, notiek jauna apmeklētāju centra celtniecība, renovēta „Pauguru” ēka, atjaunots skatu tornis, jauni celiņi, tiltiņi, skatu platformas, iežogojumi.

4. tabula. 2004. gadā Līgatnes dabas taku kompleksā bija sekojoši tūrisma infrastruktūras elementi:

Nr. p.k.	Nosaukums	Mērv.	skaits
1.	Tūristu takas	km	29
2.	Kāpnes	m	428
3.	Tilti, laipas	gab.	25
4.	Skatu vietas	gab.	8
5.	Atpūtas vietas	gab.	6
6.	Tualetes	gab.	5
7.	Soli	gab.	49
8.	Nojumes	gab.	2
9.	Atkritumu urnas	gab.	18
10.	Barjeras, iežogojumi	m	42

11.attēls Taka gar zvēru voljēriem

12.attēls Apmeklētāju centrs, aiz kura nepieciešams izlikt papildus žogu

13.attēls Jaunizveidojamās takas vieta mežā

14. attēls Veidojamās takas vieta pa meža ceļu

Nepieciešamā tūrisma infrastruktūra

5. tabula Plānotie pasākumi paredz sekojošu infrastruktūru:

Nosaukums	Mērv.	skaits
Kāpnes uz takas Alņu voljers – autostāvlaukums	m	230
Barjeru izbūve	m	300
Tualetes		1
Atpūtas vietas (galds, 2 soli)		4
Velo statīvu izvietošana		1
Atkritumu urnas		3
Informācijas stendu izvietošana		1
Informācijas stendu izvietošana		1
Norādes		28
Tilta izbūve		1
Laipas	m	69
Dabas taku izbūve	m	650
Platformu izveide		2
Ceļus norobežojošās barjeras	m	92
Saimnieciskais ceļš	m	750

Esošo taku tīklu nepieciešams papildināt ar jaunas marķētas takas izveidi, kas novērstu kājāmgājēju staigāšanu pa autotūristiem domāto ceļu. Plānots izveidot nelielu takas posmu jaunā vietā pieaugušā skujkoku mežā, kas daļēji pārsedzas ar dabā esošu taku (13.,14.attēls). Takas posma abos galos nepieciešamas virziena norādes, takas vidū strauta krastā jāizbūvē platforma, lai nepieļautu mitro krastu izbradāšanu. Takas segums jāielabo ar šķembu materiālu vai citu noturīgu materiālu. Bez tam pie informācijas centra ēkas jāpapildina žoga posms (12.attēls), lai tūristi patvaļīgi neieklūst Līgatnes DT apejot jau izveidoto žoga posmu.

Ekspertu komisijas lēmums

Labiekārtojumu nepieciešams atjaunināt un pilnveidot- tas pirmkārt kalpos apmeklētāju ērtībām, bet galarezultātā veicinās arī dabas vides saglabāšanu.

Tūrisma infrastruktūras vienību skaitu, apjomu un izvietojumu pieļaujams mainīt.

2.4. Amatas taka

Atrašanās vieta

Amatas taka ietilpst Gaujas NP dabas lieguma zonā un Amatas novadā, un aizvijas gar Amatas upes labo krastu no Vidzemes šosejas tilta pie Melturiem, gar Kārļiem un Zvārtes iezī līdz Amatas tūristu apmetnei pie Kārļu – Līgatnes ceļa Veclauču tilta.

Vispārīgs apraksts

Amata tek pa senieleju ar stāviem, līdz 45 m augstiem smilšakmens un dolomīta krastiem; tā ir viena no dziļākajām un savdabīgākajām Vidzemes upju ielejām. Tajā augstas kraujas mijas ar mežiem apaugušām, 3-16m augstām stāvām terasēm. Sākotnēji (1980-jos gados) taka izveidota kā Amatas Ģeoloģiskā taka, kas sastāv no trīs saistītiem posmiem 12 km garumā: „Melturi – Kārļu zivjaudzētava”, „Kārļu zivjaudzētava – Zvārtes iezis” un „Zvārtes iezis – Veclauču tilts”. Ejot pa taku, ir iespēja iepazīties ar devona perioda nogulumiežiem, kas veidojušies senajā devona jūrā.

Taka nav piemērota velobraucieniem.

Dabas vērtības

Amatas senieleja ir nozīmīga ne tikai ar savām dabas ainavām. Tās krastos apskatāmi vairāk nekā 20 smilšakmens un dolomīta atsegumi, no kuriem 10 ir valsts nozīmes aizsargājami ģeoloģiski dabas pieminekļi.

Senielejas nogāzes klātas galvenokārt dažāda vecuma un sastāva mežiem. Vietām tie atbilst dabiska meža biotopa statusam. Vietām senielejas terasēs saglabājušās bioloģiski vērtīgas pļavas.

Teritorijā sastopami 9 ES nozīmes aizsargājami biotopi:

3260 Upju straujtecēs un dabiski upju posmi

6120* Smiltāju zālāji

7160 Minerālvielām bagāti avoti un avoksnāji

8210 Karbonātisku pamatiežu atsegumi

8220 Smilšakmens atsegumi

8310 Netraucētas alas

9010* Veci vai dabiski boreāli meži

9180* Nogāžu un gravu meži

91E0* Aluviāli krastmalu un palieņu meži

Teritorijā atrasts samērā daudz retu un īpaši aizsargājumu sugu, piemēram: daudzgadīgā mēnesene *Lunaria rediviva*, lielais torņgliemezis *Ena montana*, biežā perlamutrene *Unio crassus*, marmora rožvabole *Liocola marmorata*, blāvā briežvabole *Dorcus parallelipedus*, zivju dzenītis *Alcedo atthis*, ūdensstrazds *Cinclus cinclus*, lielais susuris *Glis glis*.

Apmeklētāju radītā slodze uz sugām un biotopiem

Taka gar Amatu ir sena, to ieminuši gan makšķernieki, gan tūristi, t.sk. ūdenstūristi un ūdenstūrisma sacensību skatītāji. Amatas upe jau gandrīz 50 gadus ir iecienīta ūdenstūristu vidū. Pavasaros, kā arī vasarā un rudenī, kad ūdens līmenis pietiekami augsts, šeit pulcējas ūdenstūristi un kajaku braucēji, tiek rīkotas Latvijas ūdenstūrisma čempionāta sacensības.

Pašreizējā tūrisma slodze nerada būtisku apdraudējumu sugām un biotopiem. Atsevišķos gadījumos, kad bojāti kādi taku labiekārtojuma elementi, novērojama izmīdīšanas slodze uz takai blakus esošiem biotopiem. Visjūtamāko slodzi rada makšķernieki un tūristi, kas kurina ugunsurus tam neparedzētās vietās un piesārņo upes krastus ar sadzīves atkritumiem.

Būtisks priekšnoteikums biotopu un raksturīgās ainavas saglabāšanai ir tūrisma infrastruktūras (takas, kāpnes, laipas, tiltiņi) uzturēšana un pilnveidošana, kas mazina nogāžu eroziju un zemsedzes izmīdījumu.

Esošā tūrisma infrastruktūra

Taka bijusi labiekārtota, bet laika gaitā infrastruktūra daļēji nolietojusies (15.attēls). Pat dzelzsbetona kāpšļi takai (16.attēls), kas ved Ainavu kraujā, palikuši bez grunts aizpildījuma un sašķiebušies.

Īpaši aktīvi pēdējo gadu laikā tiek apmeklēts takas posms pie Kārļu zivjaudzētavas, kur senāk veidotā infrastruktūra ir novecojusi un nepilda savas funkcijas. Daļēji infrastruktūras elementu nomaiņu uzņēmušies tūristu mītnes Kārļamuiža apsaimniekotāji (17.attēls), taču tas ne visur izdevies veiksmīgi un tikai daļēji saskan ar Gaujas NP tradicionāli izmantoto stilu. Taka dabā marķēta ar oranžiem punktiem uz kokiem.

15.attēls Taka pār zemes noslīdeni

16.attēls Betona `šķilu` kāpnes

17.attēls Kraujas augšpuse

18.attēls Patvaļīga ugunsкура vieta

Nepieciešamā tūrisma infrastruktūra

Nepieciešams atjaunot vai veidot jaunu tūrisma infrastruktūru takas posmos, kur vērojama apmeklētāju izraisīta augsnes erozija. Nepieciešams izveidot labiekārtotas atpūtas vietas, lai nepieļautu nekontrolētu atpūtas vietu rašanos (18.attēls) visā takas garumā.

6. tabula. Plānotie pasākumi paredz sekojošu infrastruktūru:

Nosaukums	Mērv.	skaits
Šķilu kāpnes	m	476
Gājēju laipas	m	5
Tualetes	gab.	1
Atpūtas vietas (soli)	gab.	3
Atpūtas vietas (nojume)	gab.	1
Informācijas stendu izvietošana	gab.	2
Norādes	gab.	6
Tilta izbūve	gab.	1

Ekspertu komisijas lēmums

Pirmkārt nepieciešams atjaunot kāpnes stāvākajās vietās un laipas pāri avoksnājiem, jo dolomītiem klātās nogāzes ir bīstamas nobrukumu un noslīdeņu dēļ. Nākotnē jāapsver iespēja izveidot nelielu stāvvieta pie autoceļa `Kārļi – Vidzemes šoseja` tilta. Nepieciešams informatīvais stends.

Tūrisma infrastruktūras vienību skaitu, apjomu un izvietojumu pieļaujams mainīt, sagatavojot detalizētu takas plānu.

2.5. Zvārtes iezis

Atrašanās vieta

Zvārtes iezis atrodas Gaujas NP dabas lieguma zonā un Amatas novadā, Amatas upes krastā un blakus Amatas takai.

Vispārīgs

Zvārtes iezis – ap 44 m augsta krauja ar smilšakmens atsegumu un skatu uz Amatas ieleju ir viens no populārākajiem Gaujas NP tūrisma objektiem.

Zvārtes iezis kā tūrisma objekts bijis zināms jau sen. Jau 20. gadsimta sākumā no Kārļu muižas bija izveidoti maršruti un pastaigu takas, bet 20. gadsimta 30-to gadu fotogrāfijās un plakātos redzama Ainavu krauja un aicinājums apceļot dzimto zemi. 1933. gadā Latvijas konversācijas vārdnīcā rakstīts, ka Kārļu pagastā jaukāka vieta ir “Amatas krasti starp Kārļiem un Zvārtēm”. Lai Zvārtes iezi un krauju neapdraudētu Amatas straumju izraisītā iežu erozija, 1939. gadā veikta Amatas gultnes iztaisnošana, izrokot kanālu- tagadējo upes gultni augšpus Zvārtes ieža.

Dabas vērtības

Zvārtes iezis un ar to saistītais teritorijas labiekārtojums ir gan Amatas senielejas, gan Amatas takas sastāvdaļa. Tādēļ uz to attiecas tās pašas dabas vērtības, kas minētas aprakstā par Amatas taku. Zvārtes ieža atpūtas teritorija Z robežojas ar Roču rezervāta zonu, kas izveidots, lai aizsargātu dabiskos procesus, kas norisinās mežā.

Amatas upe atbilst 3260 Upju straujteses un dabiski upju posmi, bet tā krastos esošie smilšakmens atsegumi 8220 Smilšakmens atsegumi. Pļava Amatas upes labajā krastā, kas daļēji atrodas rezervāta zonā atbilst 6270* Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas, lai gan ir ļoti aizaugusi.

Apmeklētāju radītā slodze uz sugām un biotopiem

Situācija līdzīga kā visā Amatas takā, tik apmeklētāju plūsma daudz intensīvāka, bet arī esošā tūrisma infrastruktūra pilnīgāk attīstīta un labākā stāvoklī. Intensīva, bet epizodiska slodze ir uz Zvārtes pļavu, jo tajā tiek rīkoti masu sporta, izklaides un atpūtas pasākumi. No nobradāšanas joprojām cieš Zvārtes ieža virsma, jo daudzus apmeklētājus neaizkavē pat izliktās barjeras un drāšu žogs.

Vērojama patvaļīga iekļūšana Roču rezervāta zonā, kur ieeja ir aizliegta.

Esošā tūrisma infrastruktūra

Kopš Gaujas NP izveidošanas 1973. gadā, Zvārtes ieža teritorija tiek vairāk popularizēta un pielāgota tūristiem (22.attēls). Vispirms tika izveidota ūdenstūristu apmetne un atpūtas vieta, vēlāk autostāvlaukums. Uzbūvēts arī trošu tilts pāri upei un ierīkots lokveida maršruts par Amatas pretējo krastu. Kopš tā laika tūristiem ir iespēja uzkāpt Zvārtes kraujā (21.attēls), redzēt iezi no augšas un skaisto ainavu ar pļavām, veco riju un mežiem. Lai pasargātu trauslo Zvārtes iezi no nobradāšanas un erozijas, uz tā tika veikti nostiprināšanas darbi ar zāģu skaidām, kūdru, stādīti virši, taču tas nepasargāja iezi no nobradāšanas un dabiskajiem dēdēšanas procesiem (24.attēls). Tādēļ 90-tajos gados gar tūristu taku tika izveidots nožogojums.

Tagad šeit atrodas Apmeklētāju centrs, autostāvlaukums, informācijas stendi un norādes, labiekārtotas takas un piknika vietas, kā arī Raganu pļaviņa – atraktīvu vides izglītības nodarbību vieta (19.,20.attēls).

7. tabula. 2004. gadā Zvārtes ieža apkārtnē bija sekojoši tūrisma infrastruktūras elementi:

Nr. p.k.	Nosaukums	Mērv.	skaitis
1.	Tūristu takas	km	2
2.	Kāpnes	m	180
3.	Tilti, laipas	gab.	3
4.	Skatu vietas	gab.	3

5.	Atpūtas vietas	gab.	9
6.	Tualetes	gab.	5
7.	Soli	gab.	22
8.	Nojumes	gab.	1
9.	Atkritumu urnas	gab.	9
10.	Barjeras, iežogojumi	m	108

19., 20.attēls Raganu pļaviņa – vides izglītības nodarbību vieta

21. attēls Skatu platforma

22. attēls Velobraucēji pļavā

23. attēls Vandālisma sekas

24. attēls Nobradātā Zvārtes ieža virsma

Nepieciešamā tūrisma infrastruktūra

Laika gaitā infrastruktūra daļēji nolietojusies. Plānoti jauni labiekārtošanas darbi, kas sevī ietver divu dabas taku labiekārtošanu, takas izbūvi un labiekārtošanu cilvēkiem ar īpašām vajadzībām un informatīvās komponentes izveidošanu.

No Zvārtes ieža apmeklētāju centra virzienā uz Amatas upes pusi tiks labiekārtota dabas taka „Raganu pļava” 488 m garumā. Savā maršrutā taka ietvers 6 posmus zemē nostiprinātas šķilu kāpnes (kopējais garums 50 m), 3 posmus uz balstiem veidotas kāpnes ar vienu margu (kopējais garums 27 m), takas posmu ar koka laipu segumu (kopējais garums 20 m), 2 koka laipu tiltiņu

posmus (kopējais garums 6 m) un 6 posmus taku gājēju aizsargnorobežojumus (kopējais garums 70 m). Maršrutā paredzēts ierīkot atpūtas vietu ar 3 atpūtas komplektiem (galds, 2 soli), 1 ugunsкура vietu, 1 atkritumu urnu, 1 komposta tipa sauso tualeti un 2 informatīvās norādes.

Tiks labiekārtota taka „Zvārtes iezis”, kuras radiālais maršruts izvietots Amatas pretējā krastā, kur sākas un beidzas pie tilta un takas maršruts ved uz Zvārtes ieža augšējo līmeni. Takas garums sasniedz kopā 1094 m un sevī ietver 2 posmus zemē nostiprinātas šķilu kāpnes (kopējais garums 55 m), 13 posmus uz balstiem veidotas kāpnes ar vienu margu (kopējais garums 135 m), takas posmu ar koka laipu segumu (kopējais garums 20 m) un 12 posmus koka laipu platformas ar barjerām, kas savieno koka laipu kāpnes (kopējā platība 120 m²). Maršrutā tiks ierīkota atpūtas vieta ar 1 atpūtas komplektu, 2 atkritumu urnām un 2 informatīvām norādēm.

Speciāli cilvēkiem ar īpašām vajadzībām tiks izbūvēta blīvas grants-dolomītu šķembu seguma taka (platums 2m), kuras kopējais garums būs 210 m). Taka sāksies pie auto stāvlaukuma un beigsies ar koka laipu klājuma takas posmu (10 m² platībā) Amatas upes krastā.

Ekspertu komisijas lēmums

Jāatjauno nolietojusies infrastruktūra, pievēršot īpašu uzmanību zemsedzes erozijas novēršanai, it īpaši uz stāvajām senkrasta nogāzēm.

Tūrisma infrastruktūras vienību skaitu, apjomu un izvietojumu pieļaujams mainīt.

2.6. Sietiņezis

Atrašanās vieta

Sietiņezis atrodas Gaujas NP ziemeļdaļā (dabas lieguma zonā), Kocēnu novadā, Gaujas krastā. Sasniedzams gan pa autoceļiem, gan Gauju, gan dabas taku, kas stiepjas gar Gauju no Murjāņiem līdz Valmierai.

Vispārīgs apraksts

Sietiņezis ir populārs tūrisma objekts, kurš iekļauts daudzos tūrisma informatīvajos materiālos. To ir iecienījuši gan vietējie, gan ārvalstu ceļotāji. Vietējie iedzīvotāji, it īpaši no tuvējās Valmieras, pie tā labprāt aktīvi atpūšas.

Sietiņezis iedalāms divos atšķirīgos posmos jeb daļās. Pret ziemeļu daļu atduras Gauja un veido asu līkumu. Tur izveidojusies vienlaidu, apakšā gandrīz vertikāla 200 m gara un ap 13 m augsta sarkanā smilšakmens krauja ar lēzeniem izciļņiem un iegrobēm. Sietiņeža ziemeļu daļa ir labi apskatāma no Gaujas. Sietiņeža ziemeļu galā Gaujā ieplūst no vairākiem avotiem veidojusies upīte, bet no klints, šauras vertikālas spraugas, kas veidojusies pa plaisu smilšakmeņos, ar 20x60cm atveri, iztek avots.

Ieža dienvidu daļa sākas 200 m pa straumi uz leju, kur baltais smilšakmens atsegums atkāpjas no upes un tāpēc laivotājiem nav redzams. Šeit kraujas augstums ir sasniedz pat 15 m un atseguma garums ir 150 m. Viss Sietiņeža dienvidu posms vertikālā plaknē sadalīts izciļņos un iedobēs.

Dabas vērtības

Lielākā dabas vērtība ir pats Sietiņezis- lielākais balto smilšakmeņu atsegums Latvijā, kā arī valsts nozīmes aizsargājams ģeoloģisks dabas piemineklis. Šī atseguma raksturīga iezīme ir ieža sacaurumotais izskats- tā virsma klāta ar mazām aliņām, kuras iezī izalojušas savvaļas bites.

Sietiņezi ietver galvenokārt priežu meži - sils un mētrājs. Virs ieža augošās ir salīdzinoši jaunas, saimnieciski ietekmētas audzes, taču nedaudz tālāk jau ir relatīvi vecs mežs, pat ar 170 gadus vecām priedēm, kas atbilst biotopa 9010* Veci vai dabiski boreāli meži statusam. Pats iezis ir Eiropas Savienības nozīmes biotops 8220 Smilšakmens atsegumi. Teritorijā ir arī avotu izplūdes vietas, kas atbilst biotopa 7160 Minerālvielām bagāti avoti un avoksnāji statusam.

1980-jos gados mežā pie Sietiņeža atrasts parastais plakanstaipekknis *Diphasiastrum complanatum*. Vēlākos gados tas vairs atkārtoti nav konstatēts. Arī citas īpaši aizsargājamas sugas un biotopi nav atrasti. Sietiņeža ziemeļu daļas atsegumā izvietojusies krastu čurkstu *Riparia riparia* kolonija.

Apmeklētāju radītā slodze uz sugām un biotopiem

Baltajam smilšakmens atsegumam raksturīga dēdēšana, jeb pakāpeniska sairšana temperatūras svārstību un ūdens darbības rezultātā, nobrukumi, jaunu slāņkopu atsegšanās, nišu un grotu veidošanās. Šos procesus veicina arī apmeklētāji, kas, neievērojot norobežojošās barjeras (25.attēls), cenšas iekasīt uzrakstus vai uzrāpties pa iezi. Vietām arī mežā novērojama zemsedzes nobradāšana, jo kļūdaini izvēlēta noejas vieta no Sietiņieža augšas. Neskatoties pat uz šķilu kāpnēm un margām, iešana (kāpšana) ir apgrūtināša (mitrā laikā slidena), un apmeklētāji izvēlas vieglāk ejamas vietas.

Esošā tūrisma infrastruktūra

Teritorija ir labiekārtota, klientis ērti apskatīt ejot pa lokveida, apmēram 2 km garu taku. Apskate sākama no stāvlaukuma, kurā atrodas divas labiekārtotas atpūtas un ugunsкура vieta, tualete, informācijas stends. Virs ieža ziemeļu daļas izveidota tualete, lokveida atpūtas un ugunsкура vieta, "sēnīte" ar informāciju. Takas sākumā un virs ieža ziemeļu daļas grants un dabīgais segums. Dienvidu daļas apskatei izveidotas kāpnes un laipas. Takas sākumu, līdz atpūtas vietai virs ieža, var apmeklēt cilvēki ar īpašām vajadzībām. Tālākais takas posms apmeklētājiem ratiņkrēslos nav pieejams. Tūrisma infrastruktūra daļēji ir sliktā stāvoklī (26.attēls). Tūrisma infrastruktūras elementu inventarizācija veikta 2004. gadā (8.tabula).

8.tabula. Sietiņieža tūrisma infrastruktūras elementi:

Nr. p.k.	Nosaukums	Mērv.	skaits
1.	Tūristu takas	km	3
2.	Kāpnes	m	150
3.	Tilti, laipas	gab.	10
4.	Skatu vietas	gab.	6
5.	Atpūtas vietas	gab.	3
6.	Tualetes	gab.	2
7.	Soli	gab.	9
8.	Nojumes	gab.	1
9.	Atkritumu urnas	gab.	4
10.	Barjeras, iežogojumi	m	236

25. attēls Vieta, kur tiek nobradāts atsegums

26. attēls Defekts barjerai

27.attēls Zemsedzes nobradājums

28.attēls Kādreizējo šūpoļu vieta

Nepieciešamā tūrisma infrastruktūra

Laika gaitā infrastruktūra daļēji nolietojusies (28.attēls), tādēļ plānots atjaunot un papildināt taku ar sekojošiem labiekārtojuma elementiem:

9.tabula. Labiekārtojuma elementi.

Nosaukums	Mērv.	skaits
Nojumes apmeklētājiem		1
Kāpnes	m	205
Laivu izvilšanas/ novietošanas vietas (ieža atseguma sākumā)		1
Barjeru izbūve	m	95
Atpūtas vietas (galds, 2 soli, ugunsкура vieta)		2
Atpūtas vietas (soli)		2
Atpūtas vietas (nojume)		1
Atkritumu urnas		2
Informācijas stendu izvietošana		1
Norādes		6
Dabas taku rekonstrukcija	m	380

Bez tam paredzēts izveidot un labiekārtot auto stāvlaukumu 2000 m² platībā. Auto stāvlaukums plānots mežā, ceļa malā, kas ved uz Sietiņiezi. Aiz stāvlaukuma ceļš turpinās kā gājēju un velo celiņš, kas pēc nepieciešams ir arī izmantojams transportam kontroles vai apsaimniekošanas funkciju veikšanai.

Auto stāvlaukumam divos stūros tiks ierīkotas 2 atpūtas vietas, katrā pa 1 atpūtas komplektam (galds, 2 soli), 1 ugunsкура vietai un 1 atkritumu urnai. Pirms ceļa uz Sietiņiezi tiks uzstādīti 2 informācijas stendi un 1 norobežojoša barjera (3 m plata).

Ekspertu komisijas lēmums

Pirmākārtām nepieciešami atjaunot barjeru vai sētu vietā, kur cilvēki kāpj uz ieža, jo Sietiņu smilšakmens ir ļoti irdens un viegli drūp. Vietās, kur neatļautā kāpelēšana notiek visbiežāk, vēlama dabisku šķēršļu (zaru un zarainu koku) izvietošana.

Meža nogāzē pirms un virs baltā smilšakmens atseguma jāmaina takas vieta (27.attēls), jo pa to ir apgrūtināti pārvietoties un rezultātā nogāze tiek nobradāta platā joslā- notiek intensīva pašreizējās takas vietas erozija. Barjera jāpārvieta uz nogāzes daļu, kur taka atradīsies vienā slīpuma plaknē (ne divās kā pašreizējā situācijā). Nepieciešamas papildus norādes zīmes, lai apmeklētāji spētu orientētos taku krustpunktos.

Īpaši svarīga ir bērnu aktivitāšu laukuma atjaunošana un uzlabošana. Tas dotu iespēju bērniem aktīvi izkustēties pirms ieža apskates tādējādi mazinot viņu vēlmi kāpelēt pa klintīm.

Jāizvērtē nojumes nepieciešamība. Tās izbūve piesaistītu apmeklētājus, kurus galvenokārt interesē piknikošana un kuri pēc sevis atstāj sadzīves atkritumus.

Tūrisma infrastruktūras vienību skaitu, apjomu un izvietojumu pieļaujams mainīt.

2.7. Vaidavas ezera taka

Atrašanās vieta

Vaidavas ezers atrodas Gaujas NP ziemeļdaļā (dabas lieguma zonā un neitrālajā zonā), Kocēnu un Beverīnas novados.

Vispārīgs apraksts

Vaidavas ezers ir šaurs un garš, subglaciālas izcelsmes caurteces ezers, viens no ainaviski skaistākajiem Gaujas NP. Tajā ietek Dankā, Brīnumupīte, cauri tek Strīkupe. Ezera rietumu malas krasti ir zemi un lēzeni, bet austrumu malā- stāvi. Ziemeļu krastā atrodas vairāki tūristu bieži apmeklēti tūrisma objekti: Vaidavas pilskalns, Veselības avots, Vaidavas muižas komplekss.

Pie ezera tā D galā vairākas atpūtas bāzes un viesu nami, kā arī peldvietas. Ezerā atļauta licencēta makšķerēšana un vēžošana.

DA plāna 14. pielikumā norādītas divas Vaidavas ezera tiešā tuvumā esošas kājāmgājēju takas, kas daļēji ietver sevī viena otru.

Dabas vērtības

Vaidavas ezers ir stipri eitrofs, ļoti maz aizaudzis ezers. Ezera dibens dūņains. Augājā dominē niedres, abinieku sūrenes, vārpainās daudzlapes un glīveņu sabiedrības, konstatēta sīkā lēpe. Kaņiera ezers atbilst Eiropas Savienības nozīmes aizsargājamam biotopam 3150 Eitrofi ezeri ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju.

Lielākajā daļā ezera krasts robežojas ar mežu, t.sk. ar vecu boreālu mežu uz stāvas nogāzes, kas atbilst kas atbilst biotopa 9010* Veci vai dabiski boreāli meži statusam. Dienvidaustrumu krastā aug dižkoks Zviedru priede. Ezera krastos ir smilšakmens atsegumi ar alām, kā arī avotu izplūdes vietas, kas atbilst biotopu 8220 Smilšakmens atsegumi un 7160 Minerālvielām bagāti avoti un avoksnāji statusam.

Apmeklētāju radītā slodze uz sugām un biotopiem

Būtiska ietekme uz dabas vērtībām pie takas nav konstatēta. Izņemot atsevišķus punktveida apskates objektus, t.sk. arī ūdens ņemšanas vietas no avotiem un peldvietu pie Vaidavas pilskalna, taka ir nenoslogota – viegli iestaigāta.

Esošā tūrisma infrastruktūra

Metimnes (Vaidavas) pilskalna apkārtnē pirms vairākiem gadiem veikta takas labiekārtošana, kas galvenokārt bijusi vērsta uz šķilu kāpņu izveidošanu un informatīvo zīmju izlikšanu. Stāvlaukums nav labiekārtots (29.attēls).

29. attēls Nelabiekārtots stāvlaukums

30.attēls Metāla konstrukcija – funkcionāli ļoti laba laipa pār avotu

31.attēls Avota izplūdes vieta ar jaunizveidojušos smilšakmens atsegumu un alu (fonā)

32.attēls Jaunizveidojušās alas atvere

Nepieciešamā tūrisma infrastruktūra

Takā nepieciešams atjaunot kāpnes, izveidot laipas un atpūtas vietas, kā arī sakārtot piekļuvi avotiem (31.attēls). Nepieciešams saudzēt smilšakmens atsegumu, tajā pat laikā neliedzot piekļuvi alai (32.attēls).

10.tabula. Plānots atjaunot un papildināt taku ar sekojošiem labiekārtojuma elementiem:

Nosaukums	Mērv.	skaits
Barjeru izbūve	m	12
Gājēju laipas	m	108
Tualetes	gab.	1
Atpūtas vietas (galds, 2 soli, ugunsкура vieta)	gab.	2
Atpūtas vietas (galds, 2 soli)	gab.	2
Atpūtas vietas (nojume)	gab.	1
Atkritumu urnas	gab.	10
Informācijas stendu izvietošana	gab.	2
Norādes	gab.	14
Gājēju- velosipēdistu tiltiņi pār Brīnumupīti un Danku	gab.	2
Dabas taku izbūve uz Burgu meža akmens krāvumiem	m	1 700
Platformu izveide	gab.	2
Stāvlaukums (7x20m) apmeklētāju transportam	m ²	140
Velo statīvu izvietošana	gab.	2
Kāpnes Metimnes pilskalnā	m	40

Ekspertu komisijas lēmums

Izvērtējot DA plāna 14. pielikumā atzīmētās divas ar Vaidavas ezeru saistītās kājāmgājēju takas un saņemtos ieteikumus, konstatēts, ka nav lietderīgi veidot un uzturēt divas gandrīz vienādas takas. Kā kājāmgājēju taka jā sagatavo un jāatjauno labiekārtojums posmā Svētavots – Metimnes (Vaidavas) pilskalns- Veselības avots. Takā nepieciešamas vairākas kāpnes, tualetes, atpūtas vieta ar soliem un galdiem, ugunsкура vieta un neliela apskates platforma-laipa, kas iesniedzas nedaudz ezerā. Tāpat jāatjauno kāpnes un takas segums abu avotu izplūdes vietās, jo tie tiek intensīvi izmantoti kā dzeramā ūdens ņemšanas vietas. Uz ceļa jālabiekārto auto stāvvietas, ir iespēja izveidot stāvvietu autobusiem.

Veidot kājāmgājēju taku apkārt Vaidavas ezeram nav lietderīgi. Pārējie apskates objekti ap ezeru iekļaujami velotūrisma maršrutā un jo tie ērti sasniedzami pārvietojoties pa vietējas nozīmes ceļiem, atsevišķās vietās izbūvējot nelielu posmu no ceļa līdz objektam, uzliktu barjeras un novietojot stieņus velosipēdu pieķēdēšanai, kā arī uzbūvējot tiltiņu velobraucējiem pār ūdenstecēm.

Tūrisma infrastruktūras vienību skaitu, apjomu un izvietojumu pieļaujams mainīt.

2.8. Pekas kalns

Atrašanās vieta

Pekas kalns jeb Pekas pilskalns atrodas Beverīnas novada Kauguru pagastā netālu no Gaujas (Gaujas NP dabas lieguma zonā) un ap 700 m attālumā no Eniņu mājām.

Vispārīgs apraksts

Pekas pilskalns ir Valsts nozīmes arheoloģijas piemineklis. Uzskaitīts Gaujas NP DA plāna 5. pielikumā. Pilskalns ierīkots austrumu- rietumu virzienā orientētas paugura muguras rietumu galā, kur tas atduras pret Gaujas vecupi. Kalns ir ap desmit metru augsts, stāvām malām. Pilskalns lauka gaitā mainījis savu izskatu. Agrākos laikos Pekas kalna virsma arta, tāpēc iespējams, ka tas

bijis augstāks, bet laika gaitā noarts. Vēlāk tas apaudzis ar mežu. Šobrīd Pekas pilskalnam ir izkopts plakums (pilskalna virsma) un no apauguma notīrītas dienvidu un austrumu nogāzes. Darbi veikti talku veidā.

Pekas kalns ir samērā populārs apskates objekts, jo pilskalnā vairāki senatnes pētnieki sazīmē kādreizējās Beverīnas pils vietu.

Pekas kalns ir gala (jeb sākuma, atkarībā no virziena izvēles) punkts Miegupes dabas un vēstures takā, kas ved no Mūrmuižas līdz Sapām.

Dabas vērtības

Pilskalna apkārtnē nav zināmas īpaši aizsargājamas dabas vērtības. Tomēr netālu no tā pakājes ir vecupe, kas varētu būt bioloģiski interesanta (apsekojama piemērotā sezonā).

Apmeklētāju radītā slodze uz sugām un biotopiem

Pašreizējā tūrisma slodze nav būtiska. Lielāku ietekmi uz dabiskajiem biotopiem un sugām atstāj ainavas kopšana (34., 35.attēls).

Esošā tūrisma infrastruktūra

2011. gadā talcinieki - Kauguru un citu tuvējo pagastu un Valmieras iedzīvotāji - Miegupes takas ierīkošanā paveikuši vairākus labiekārtošanas darbus. No krūmiem atbrīvoti vairāki aizauguši posmi, uzstādīti 3 jauni tiltiņi, izliktas norādes zīmes (33.attēls). Pilskalnā izlikti koka soli.

33.attēls Norāde uz pilskalnu

34.attēls Pilskalna plakums (foto no vietas.lv)

35. attēls ...un nogāze (U. Punkstiņa foto)

Nepieciešamā tūrisma infrastruktūra

Lai pasargātu stāvās pilskalna nogāzes no apmeklētāju radītas augsnes erozijas, takas vietā jāierīko šķilu kāpnes. Teritorijā jāizliek informatīvi materiāli par objektu.

Ekspertu komisijas lēmums

Prioritāri nepieciešama esošās infrastruktūras pastāvīga uzturēšana un uzraudzība un šķilu kāpņu ierīkošana. Tā kā pilskalna plakumu veido zālājs, tajā jānodrošina pļaušana vismaz reizi gadā, kas ir būtiski gan apskates objekta pieejamībai, gan biotopu saglabāšanai.

Atjaunojot infrastruktūru, vēlams ievērot īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vienoto stilu - vienotu infrastruktūras un informatīvo materiālu vizuāli tehnisko noformējumu.

Labiekārtošanas darbi jāaskaņo ar Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekciju.

Tūrisma infrastruktūras vienību skaitu, apjomu un izvietojumu pieļaujams mainīt.

2.9. Līču-Laņģu klintis

Atrašanās vieta

Līču-Laņģu klintis atrodas Gaujas NP ziemeļdaļā (dabas lieguma zonā un neitrālajā zonā) pie apdzīvotas vieta Liepa, Priekuļu novadā. Tās izvietojušās Gaujas kreisajā pamatkrastā, gandrīz km no Gaujas.

Līču-Laņģu klintis atrodas pie DA plānā norādītās perspektīvās dabas takas gar Gaujas kreiso krastu posmā no Valmieras uz Cēsīm.

Vispārīgs apraksts

Līču-Laņģu klintis ir smilšakmeņu atsegumu komplekss ar vairākām alām un avotiem. Iespaidīgākās ir Līču klintis, kas ir līdz 30 m augstas un ap 200 m platas smilšakmens klintis. Savukārt Laņģu klintis ir līdz 11m augstas. Kopumā Līču - Laņģu klintīs ir astoņi lieli avoti un deviņas alas un nišas. Kopā klinšu sistēma ir apm. kilometru gara, kaut arī lielā daļā klintis neatsedzas.

Dabas vērtības

Lielākā dabas vērtība ir pašas klintis- vienas no lielākajām klinšu sistēmām Latvijā, kas ir valsts nozīmes aizsargājams ģeoloģisks dabas piemineklis. Šī atseguma raksturīga iezīme ir daudzie avoti un to radītās alas. Piemēram, Līču klinšu Z galā atrodas dažus metrus plata, līdz 7,5 m dziļa, ap 20 m gara aiza, kuras galā ir ap 9 m gara ala. Aizā vēl ir otra 6 m gara ala ar avotu, ala atrodas 2 m virs aizas grīdas. Avots atradis izeju blakus alai, tas zveido skanīgu strautu, kas pa dziļu gultni aiztek uz Gauju. Bezdibeņa avota (lielā Laņģu) ala ir 48 m gara, bīstama ala, kurai nav dibena - tās dibenu veido Bezdibeņa avots -vismaz 4 m dziļš avota ūdens. Smilšakmens alās ziemo sikspārņi.

Līču-Laņģu klintis ir vienas no Gaujas NP floristiski savdabīgākajiem smilšakmens atsegumiem. Tās ir vienīgā zināmā atradne Latvijā sūnu sugai sprogainai svītrainei *Rhabdoweisia crispata*. Tur atrasta arī alu spulgsūna *Schistostega pennata*.

Teritorijā sastopami 4 ES nozīmes aizsargājami biotopi:

7160 Minerālvielām bagāti avoti un avoksnāji

8220 Smilšakmens atsegumi

8310 Netraucētas alas

9010* Veci vai dabiski boreāli meži

Apmeklētāju radītā slodze uz sugām un biotopiem

Lai gan tās ir grūti sasniedzamas (relatīvi patālu no autoceļa Cēsis – Valmiera) tas ir dabas tūristu apmeklēts dabas objekts. Tā kā līdz šim tas nav labiekārtots, klintis un avotainās vietas ļoti cieš no nobradāšanas (36., 37.attēls). Ziemojošie sikspārņi tiek traucēti ziemošanas laikā.

Vēl viens negatīvais aspekts, kā norāda Anete Apsīte, ir slēpņošanas spēles – slēpņa izvietošana Līču– Laņģu klintīs, kas ilgākā periodā var atstāt negatīvas sekas vidē.

Esošā tūrisma infrastruktūra

Nav izveidota

36. attēls Nomīdīts atsegums (vietas.lv)

37. attēls Zemsedzes nobradājumi (vietas.lv)

Nepieciešamā tūrisma infrastruktūra

Plānotā taka uz Līču-Laņģu klintīm tiek veidota kā jauns dabas izziņas objekts, kas varētu perspektīvā papildināt Lodes ķieģeļu ražotnes rūpnieciskā mantojuma ekspozīciju un dažādot tūristu izziņas ekskursiju iespējas. Kopumā Gaujas labajā krastā tiks labiekārtota meža taka 1490 m garumā. Lai neradītu abrāzijas pastiprināšanu, kā arī nodrošinātu drošu pārvietošanos reljefa pacēlumam un nolaidenumam pārvarēšanai paredzēts izveidot šķilu kāpnes, bet stāvākās vietās vai vietā, kur no smilšakmens atseguma iztek avoti, plānots ierīkot laipu seguma tiltiņus.

Izveidojamā meža taka sevī ietvers: 10 koka laipu posmus takas mitrākajās vietās (kopējais garums 70 m), 9 koka laipu tiltiņus (kopējais garums 40 m), 2 koka laipu tiltiņus ar vienu margu (kopējais garums 15 m), 1 koka laipu platforma (10 m²), 11 kāpņu posmi - šķilu kāpnes (kopējais garums 300 m), 2 kāpņu posmi - uz balstiem veidotas kāpnes ar vienu margu, 3 posmi ar barjerām (kopējais garums 35 m), 3 informācijas stendi, 5 informatīvās norādes, 1 atpūtas vieta (galds, 2 soli). Takas sākumā, lai atvieglotu un pareizi organizētu tūristu plūsmu pa dabas objektu, plānots uzstādīt informācijas stendu un 2 informatīvās norādes. Sākuma posms ir izteikti mitrs ar vairākiem avoksnājiem un no klintīm izplūstošiem avotiem. Tāpēc šeit paredzēti vairāki tiltiņi un laipu klājuma taku posmi.

Turpinājumā taka virzīsies gar smilšakmens atsegumiem pa egļu vai jaukta tipa mežu.

Pie alām vai izteiktiem atsegumiem, tiks veidotas platformas ar norobežojošām margām, lai novērstu nobradāšanu un alu apmeklējumu. Takas nobeigumā pie ainaviski izteiksmīgās alas kompleksa paredzēts uzstādīt atpūtas vietu (galds un divi soli) un informatīvo stendu. No šejienes tālākais takas maršruts ved pa stāvo nogāzi uz augšu (taka tiks nostiprināta ar šķilu pakāpieniem), kuras beigās informatīvā norāde norādīs atgriešanās ceļu uz sākumpunktu pa meža ceļu gar Lodes ķieģeļu rūpnīcu.

Ekspertu komisijas lēmums

Labiekārtojums nepieciešams. Veidojot taku ir būtiski ņemt vērā risku, ka apmeklētāji varētu vēlēties smilšakmenī iegravēt savus vārdus vai kā citādi to bojāt. Tāpēc pie iespējas taka jāatvērza nedaudz nost no klints sienas.

Tūrisma infrastruktūras vienību skaitu, apjomu un izvietojumu pieļaujams mainīt, izstrādājot takas labiekārtojuma projektu. Par risinājumiem, kas novērstu iemojošo sīkspārņu traucēšanu nepieciešams vienoties ar sīkspārņu ekspertu.

2.10. Ērgļu klintis

Atrašanās vieta

Ērgļu klintis atrodas 5,5 km uz ziemeļiem no Cēsīm, Gaujas kreisajā krastā (Gaujas NP dabas lieguma zonā, Priekuļu novadā). Tās atrodas pie DA plānā norādītās perspektīvās dabas takas gar Gaujas kreiso krastu posmā no Valmieras uz Cēsīm. Sasniedzamas gan pa autoceļiem, gan Gauju, gan minēto dabas taku gar Gauju.

Vispārīgs apraksts

Ērgļu klintis ir viens no populārākajiem tūrisma objektiem Gaujas NP- varena, majestātiska siena, kas ceļas ārā tieši no Gaujas, aizņemot 500 metrus garu upes krasta posmu. Tā ir visiespaidīgākā klints Gaujas ielejā, raksturīga ar vienlaidu monolītu smilšakmens virsmu (monolītākās klintis Latvijā). Viszemākā Gaujas līmeņa laikā sasniedz 22 m augstumu, pie kam 18 - 20 m augstums saglabājas lielā garumā. Pirmos 130 m no austrumiem skatot klinšu siena ir līdzena, tālāk iezīmējas upē ievirzīti izciļņi. Tālāk iezis kļūst arī plaisām bagātāks. Klinšu pakājē izveidojusies smilšaina pludmale.

Jau pirms nacionālā parka izveides, pagājuša gadsimta 70-jos gados, priežu mežā virs klintīm Tūrisma un ekskursiju padome bija uzsākusi vissavienības nozīmes tūristu bāzes celtniecību. Tas izsauca plašu sabiedrības protestu. Nacionālā parka vadībai ar tā laika

mežsaimniecības un mežrūpniecības ministra L. Vītola atbalstu, izmaksājot kompensāciju, izdevās pārtraukt celtniecību un demontēt jau uzceltās ēkas. Rezultātā tas bija viens no pirmajiem gadījumiem, kad dabas aizsardzības intereses Latvijā ņēma virsroku pār nepārdomātiem celtniecības plāniem un klintis palika neskartas.

Dabas vērtības

Lielākā dabas vērtība ir pašas klintis - valsts nozīmes aizsargājams ģeoloģisks dabas piemineklis. Ērgļu klintis izceļas pārējo klinšu un atsegumu vidū ar daudzām dzelzs savienojumu migrācijas pēdām, kas novērojamas kā rūsganu josliņu zīmējums, kuru veidojusi periodisku dzelzs hidroksīdu izgulsnēšanās, pazemes ūdeņiem sūcoties caur porainajiem smilšakmeņiem. Vēl viena interesanta šo klinšu ģeoloģiska iezīme ir lūzumi. Lūzumu izcelsme saistīta ar seniem tektoniskiem procesiem zemes dzīlēs, kā arī ar Gaujas senielejas veidošanos pirms daudziem miljoniem gadu.

Pašas klintis ir Eiropas Savienības nozīmes biotops 8220 Smilšakmens atsegumi. Virs Ērgļu klintīm aug dažāda vecuma, jauktas priežu-egļu audzes. Īpaši aizsargājami sugas un citi biotopi nav atrasti. Atsegumā izvietojusies krastu čurkstu *Riparia riparia* kolonija.

Apmeklētāju radītā slodze uz sugām un biotopiem

Pašreizējā tūrisma slodze nerada būtisku apdraudējumu sugām un biotopiem, tomēr lielā apmeklētāju pieplūduma dēļ novērojama izmīdīšanas slodze uz takai blakus esošo zemsedzi. No nobradāšanas joprojām cieš arī tā klinšu atseguma daļa, kas paceļas virs smilšainās pludmales, jo daudzi apmeklētāji cenšas tur uzkāpt klintī (39., 41.attēls).

Esošā tūrisma infrastruktūra

Ērgļu klinšu apkārtnē ir labiekārtota (11.tabula) – stāvlaukums automašīnām (38.attēls), informācijas stends ar aprakstu par klintīm, meža taka līdz klinšu augšai, tuvāk Gaujai izveidotas kāpnēs, margas, celiņi, kas padara ērtu piekļūšanu pie dabas objekta (40.attēls). Ir arī vairāki soliņi, skatu platformas. Tomēr infrastruktūra ir stipri nolietojusies vai vairs nav aktuāla (Dabas aizsardzības mājas lapā tūristi tiek brīdināti, ka staigāt pa kāpnēm un platformām ir bīstami).

11. tabula 2004. gadā Ērgļu klinšu apkārtnē bija sekojoši tūrisma infrastruktūras elementi:

Nr. p.k.	Nosaukums	Mērv.	skaits
1.	Tūristu takas	km	3
2.	Kāpnēs	m	165
3.	Tilti, laipas	gab.	2
4.	Skatu vietas	gab.	2
5.	Atpūtas vietas	gab.	5
6.	Tualetes	gab.	2
7.	Soli	gab.	6
8.	Nojumes	gab.	1
9.	Atkritumu urnas	gab.	4
10.	Barjeras, iežogojumi	m	367

38.attēls Stāvlaukums

39.attēls Ūdenstūristu piestāšanas vieta

40.attēls Barjeras gar atseguma augšējo kanti

41.attēls Apmeklētāju kāpšana pa atsegumu

Nepieciešamā tūrisma infrastruktūra

Pie Ērgļu klintīm plānots uzlabot un papildināt esošo infrastruktūru, kā arī veidot jaunu taku, tai skaitā, cilvēkiem ar īpašām vajadzībām.

Taka cilvēkiem ar īpašām vajadzībām sāksies pie auto stāvlaukuma un beigsies ar koka laipu skatu platformu (100 m² platība) pie Ērgļu klintīm, to augšējā līmenī. Taka tiks veidota kā 2,00 m plats grants/dolomītu šķembu seguma 543 m garš celiņš.

Takas sākumā auto stāvlaukumam blakus paredzēts uzstādīt 2 informācijas standus un labiekārtot atpūtas vieta ar 2 atpūtas komplektiem (galds, 2 soli), 1 ugunsкура vietu, 1 komposta tipa sauso tualeti un 1 atkritumu urnu.

Otra - gājēju taku gar Ērgļu klinšu krauju un noejai uz smilšaino liedagu klinšu pakājē sevī ietver 2 posmus koka laipu segumu (kopējais garums 110 m), 2 kāpņu posmus uz balstiem (kopējais garums 18 m), 6 posmus šķīlu kāpnes (kopējais garums 120 m), 7 kāpņu posmus uz balstiem ar vienu margu (kopējais garums 80 m), koka laipu tiltu ar vienu margu (kopējais garums 15 m), 1 laipu platformas posmu ar margu (20 m²), kopā takas maršrutā paredzētas taku norobežojošas margas 1102 m garumā.

Taka gājējiem tiks savienota ar taku cilvēkiem ar īpašām vajadzībām koka laipu skatu platformas vietā. Tas ļaus apmeklētājiem, kas pārvietojas pa grants/dolomīta šķembu seguma celiņu, pāriet uz gājēju taku.

Ekspertu komisijas lēmums

Jāatjauno nolietotus infrastruktūra, pievēršot īpašu uzmanību meža zemsedzes un smilšakmens atseguma nomīdīšanas novēršanai.

Tūrisma infrastruktūras vienību skaitu, apjomu un izvietojumu pieļaujams mainīt.

2.11. Cīrulīšu dabas takas

Atrašanās vieta

Cīrulīšu dabas takas atrodas pie Cēsīm. Tās sākas pie Cīrulīšiem, slēpošanas kompleksā Žagarkalns, t.i. ārpus Gaujas NP. Tomēr taku lielākā daļa atrodas Gaujas senielejā, t.i. Gaujas NP dabas lieguma zonā.

Vispārīgs apraksts

Cīrulīšu dabas sastāv no 2,7 un 4,6 km garām apļveida pastaigu takām, kā arī no takas, kas gar Gaujas malu ļauj nokļūt no Žagarkalna kempinga līdz atpūtas kompleksam "Rakši". Takās ietilpst vairāki apskates objekti: Cīrulīšu ala, Līgavas (Sarkanā) ala, Spoguļu (Cīrulīšu) klintis, Gaujas vecupe un Dzidravots. Takas tiek reklamētas kā vieta, kur ar bukleta palīdzību iepazīt Gaujas ieleju no leduslaikmeta līdz mūsdienām.

Dabas vērtības

Tā kā takas atrodas Gaujas senielejā, tad teritorijā dominē senielejai raksturīgā ainava, kā arī fauna un flora. Tikai takas sākumā pie Cīrulīšiem gan ainava, gan dabiskie biotopi pilnībā

degradēti, izveidojot slēpošanas kompleksu izmainītā reljefā, t.i. teritorijā ar pārvietotu augsnes virskārtu.

Vērtīgākie dabiski biotopi saistīti ar ielejas senkrasta nogāzi, uz kuras aug bioloģiski veci meži, un kuras pakājē izplūst daudzi avoti, ar smilšakmens atsegumiem un ar Gaujas augsto palieni. Piemēram, pie Žagarkalna kempinga atrodas DA plāna 7. pielikumā minētā bioloģiski vērtīgā Cēsu tilta pļava.

Teritorijā sastopami 6 ES nozīmes aizsargājami biotopi:

6120* Smiltāju zālāji

7160 Minerālvielām bagāti avoti un avoksnāji

8220 Smilšakmens atsegumi

8310 Netraucētas alas

9010* Veci vai dabiski boreāli meži

91E0* Aluviāli krastmalu un palieņu meži

Teritorijā atrastas vairākas retas un īpaši aizsargājamas sugas, piemēram: mazais torņgliemezis *Merdigera obscura*, asribu vārpstiņgliemezis *Clausilia cruciata*, zaļā upjuspāre *Ophiogomphus cecilia*, Tatārijas plaukšķene *Silene tatarica*, villainā gundega *Ronunculus lanuginosus*.

Apmeklētāju radītā slodze uz sugām un biotopiem

Pašreizējā tūrisma slodze nerada apdraudējumu to pastāvēšanai. Atsevišķos gadījumos, kad bojāti kādi taku labiekārtojuma elementi, novērojuma izmēģināšanas slodze uz takai blakus esošiem biotopiem. Visjūtāmāko slodzi rada velotūristi, kas pārvietojas ar kalnu velosipēdiem, gan pa esošajām takām, gan reizēm pa dabīgu zemesdzi. Atsevišķos gadījumos apmeklētāji cenšas pārvietoties pa senkrasta nogāzi arī vietās, kur tas nav paredzēts.

Esošā tūrisma infrastruktūra

Pirms vairākiem gadiem veikta taku labiekārtošana: izveidotas kāpnes, tiltiņi un laipas pār strautiem, kā arī informatīvās zīmes (42., 43.attēls).

42.attēls Taka gar Gaujas malu
(foto no turisms2.cesis.lv)

43.attēls Laipa pār strautu
(foto no vietas.lv)

Nepieciešamā tūrisma infrastruktūra

Jāatjauno un jāpilnveido nolietojusies infrastruktūra, tajā skaitā takas posms uz Zvanu klintīm.

Ekspertu komisijas lēmums

Prioritāra ir tūrisma infrastruktūras uzturēšana un atjaunošana kā būtisks priekšnoteikums biotopu un raksturīgās ainavas saglabāšanai. Īpaša uzmanība jāpievērš meža zemesdzies un smilšakmens atsegumu nomēģināšanas novēģšanai.

Tūrisma infrastruktūras vienību skaitu, apjomu un izvietojumu pieļaujams mainīt.

2.12. Ķiržu ezera taka

Atrašanās vieta

Ķiržu ezers atrodas Gaujas NP centrālajā daļā (dabas lieguma zonā) Pārgaujas novadā. Sasniedzams tikai pa autoceļiem.

Vispārīgs apraksts

Ķiržu ezers ir neliela (spoguļa laukuma **platība**, 14.7 ha; vidējais dziļums ir 3.4 metri) ūdenstilpne, ko ieskauj meži. Tās krastā atrodas perspektīvais Gaujas NP apmeklētāju centrs, kā arī peldvieta, ko izmanto vietējie iedzīvotāji.

Dabas vērtības

Ķiržu ezers ir disoitrofs, maz aizaudzis, ar smilšainām piekrastēm. Augājā dominē niedres, grīšļu, dzeltenās lēpes un abinieku sūrenes sabiedrības. Tas atbilst ES aizsargājamam biotopam 3150 Dabīgi eitrofi ezeri ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju. Tā krastos īpaši aizsargājami augi un biotopi nav konstatēti.

Netālu no ezera DR krasta pieaugušu priežu mētrājā, meža ceļa malā konstatēta neliela 2m² audze ar īpaši aizsargājamu sūnu sugu - tūbaino bārķšlapi *Trichocolea tomentella*. Veidojot tūrisma infrastruktūru vai veicot ceļa paplašināšanas darbus, atradnes vieta jāsauglabā.

Apmeklētāju radītā slodze uz sugām un biotopiem

Nelielu noslodzi rada makšķernieki un atpūtnieki, kurinot ugunsiskus tam neparedzētās vietās un ezera krastus piesārņojot ar sadzīves atkritumiem.

Esošā tūrisma infrastruktūra

Nav izveidota.

Nepieciešamā tūrisma infrastruktūra

Ķiržu ezera meža taka tiek veidota kā radiāls maršruts ap ezeru. Piekrasti plānots minimāli labiekārtot, neiejaucoties dabiskajā vidē. Labiekārtošana paredzēta divos maršruta posmos: viens posms ezera DR un R pusē un otrs posms

ezera A un D pusē. Ezera DR daļā paredzēts uzstādīt laipu tiltiņu 10 m garumā un laipu seguma taku 50 m garumā, lai pārvarētu mitrāko maršruta posmu. Kopējais takas labiekārtojamo posmu garums ir 1269 m. Abos taku posmos un iebraucot uz apmeklētāju centru vēlams uzstādīt kopā 4 informatīvās norādes. Bez tam plānots labiekārtot divas atpūtas vietas. Viena atpūtas vieta ezera A galā ar 2 atpūtas komplektiem (galds, 2 soli) un ugunsкура vietu un viena atpūtas vieta ezera D krastā ar 3 atpūtas komplektiem (galds, 2 soli) un ugunsкура vietu.

Ekspertu komisijas lēmums

Tūrisma infrastruktūras izveide varētu mazināt ietekmi uz ezera piekrasti, piesaistot atpūtniekus labiekārtotai takai un atpūtas vietām.

Tūrisma infrastruktūras vienību skaitu, apjomu un izvietojumu pieļaujams mainīt, saudzējot tūbainās bārķšlapes audzi.

2.13. Katlapieža pievadceļš

Atrašanās vieta

Objekts atrodas Gaujas NP pašā DR stūrī (dabas lieguma zonā; Inčukalna novadā). Tas savieno Katlapiezi ar Rīgas-Siguldas autoceļu.

Vispārīgs apraksts

Objekts kalpo par pievedceļu uz populāru, intensīvi izmantotu atpūtas vietu – Katlapiezi. Esošais ceļš ir meža ceļš ar vāji veidotu drenāžu.

Dabas vērtības

Objekts šķērso dažāda vecuma jauktas, saimnieciski ietekmētas priežu audzes. Tā tiešā tuvumā īpaši aizsargājamas sugas un biotopi nav konstatēti.

Apmeklētāju radītā slodze uz sugām un biotopiem

Ceļu izmanto tūristi, kas ar automašīnām vai velosipēdiem vēlas nokļūt pie Katlapieža. Noslodze uz sugām un biotopiem praktiski netiek izdarīta, ja neskaita reizes, kad autobraucēji,

apbraucot peļķes uz ceļa, izbraukā zemsedzi blakus ceļam. Bez tam atpūtnieki ar automašīnām mēdz iebraukt mežā pa meža stīgām un celiņiem, kas šķērso ceļu vairākās vietās.

Esošā tūrisma infrastruktūra

Šobrīd ceļš, kas ved uz aktīvās atpūtas vietu ir nepietiekoši izbūvēts, neizlīmeņots un mitrākajos gada periodos uz tā atsevišķās vietās veidojas lāmas.

Nepieciešamā tūrisma infrastruktūra

Plānots rekonstruēt un uzlabot esošo ceļu. Ceļa braucamo daļa paredzēts noklāt ar 5.5m platu šķembu segumu. Atsevišķus pievadceļa posmus, iespējams, būs nepieciešams atbrīvot no mežmalas krūmu apauguma vai koku zariem.

Ekspertu komisijas lēmums

Ceļa rekonstrukcija nepieciešama.

2.14. Sudas purva laipa

Atrašanās vieta

Plānotais objekts atrodas Sudas purva ziemeļdaļā, Gaujas NP dabas lieguma zonā (Līgatnes novadā) pie Ratnieku ezera.

Vispārīgs apraksts

Plānotā taka no Ratnieku ezera Z krastā esošās peldvietas uz purva centrālo daļu iecerēta ar nolūku iepazīstināt apmeklētājus ar purvainu mežu un purva atklāto daļu un dabas vērtībām šajos biotopos.

Dabas vērtības

Sudas purvs ir lielākais un dabas vērtībām bagātākais purvs Gaujas NP teritorijā. Tā platība 2575 ha, vidējais dziļums 3,9 m, lielākais dziļums 13 m. Tas ir augstais purvs, dažviet arī pārejas (188 ha) vai zemais (48 ha), un ar vairākām minerālaugsnes salām ar veciem jauktajiem mežiem. Purvā pārsvarā aug retas priedes un sīkkrūmi, purvu apņem galvenokārt vidēja vecuma skujkoku meži, bet nelielā platībā arī slapjie platlapju meži. Purvā aug tādi reti un aizsargājami augi kā mellenāju kārkls, palu staipeknītis, pundurbērzs. Sudas purvam raksturīgs spēcīgi attīstīts hidroloģiskais tīkls. Purva centrālajā daļā, kas ietilpst dabas rezervāta zonā, ir vairāki izteikti ciņulāmu, ciņu-akaču un ezeriņu kompleksu rajoni. Purva malās ir vairāki ezeri (lielākais - Ratnieku - 58,2 ha). No purva iztek Sudas upe, kas tā teritorijā veido labi izteiktu ieleju. Purva dienvidu daļā izplūst sērūdens avoti, ir arī karsta kritenes. Purvā un apkārtējos mežos ligzdo tādas retas putnu sugas kā melnais stārķis, dzērve (viens no lielākajiem ligzdošanas blīvumiem Latvijā), dzeltenais tārtiņš, rubenis, trīspirkstu dzenis. Sudas purvs ir nozīmīga vieta caurceļojošām zosīm (sējas zoss, baltpieres zoss - tūkstoši īpatņu vienlaikus). Šis purvs ir vienīgā vieta Gaujas NP, kur vairāk vai mazāk regulāri uzturas vilki, ir ziņas par to vairošanās midzeņa atrašanu vienā no purva salām. Purvs un apkārtējie meži ir iecienīta aļņu uzturēšanās vieta. Sudas upītē un purva ārmalā esošajos grāvjos mīt bebri.

Apmeklētāju radītā slodze uz sugām un biotopiem

Ratnieku ezera Z krastā izveidojusies nelabiekārtota peldvieta, kur galvenokārt tiek ietekmēta ezera piekraste un saldūdeņu biotops 3160 Distrofi ezeri. Purvu parasti apmeklē tikai vietējie iedzīvotāji – ogotāji.

Esošā tūrisma infrastruktūra

Līdz šim takas Sudas purva apskatei nav veidotas, un DA plānā nav ne tekstuālas, ne kartogrāfiskas norādes par takas nepieciešamību.

Nepieciešamā tūrisma infrastruktūra

Plānots izveidot jaunu taku ar labiekārtojuma elementiem (12.tabula).

12.tabula. plānotā infrastruktūra

Nosaukums	mērv.	skaits
Tualetes	gab.	1
Atpūtas vietas (soli)	gab.	3
Atkritumu urnas	gab.	2

Informācijas stendu izvietošana	gab.	2
Laipas	m	70
Putnu vērošanas tornis līdz 15m	gab.	1

Taku paredzēts sākt no Ratnieku ezera Z krastā esošās peldvietas, kur atrastos arī tualete, atpūtas vietas un atkritumu urnas. Purvā starp Ratnieku un Muižnieku ezeriem vestu gandrīz 4 km gara koka laipa.

Ekspertu komisijas lēmums

Ideja par purva laipas būvi pašreizējā priekšlikumu stadijā noraidāma. Tā kā purvs ir salīdzinoši neliels un kompakts, pa taku purvā ienākušie tūristi varētu radīt būtisku traucējumu purvā ligzdojošiem un caurceļojošiem putniem. Iepriekš jāizvērtē arī citas potenciālās ietekmes. Purva laipu būve parasti ir dārga – iepriekš jāizsver šāda objekta finansiālā lietderība visas Latvijas dabas tūrisma infrastruktūras kontekstā.

Atbalstāms priekšlikums par Ratnieku ezera Z krasta labiekārtošanu. Tur tūrisma infrastruktūras vienību skaitu, apjomu un izvietojumu pieļaujams mainīt.

2.15. Līgatnes pārceltuve

Atrašanās vieta

Objekts atrodas Gaujas NP centrālajā daļā (dabas lieguma zonā) uz Gaujas Līgatnes pilsētas teritorijā. Tas savieno autoceļus Gaujas labajā un kreisajā krastā.

Vispārīgs apraksts

Līgatnes pārceltuve- Latvijas tehnikas vēstures piemineklis, šobrīd ir vienīgā Gaujas pārceltuve. Šajā vietā tā ierīkota pēc II Pasaules kara, kad tika izpostīts tilts pār Gauju. Pārceltuve ir labi sasniedzama ar autotransportu. Tā tiek izmantota, gan nokļūšanai no viena upes krasta otrā, gan vienkārši apskatei. Apskatāma arī no upes.

Dabas vērtības

Objekta tiešā tuvumā īpaši aizsargājamas sugas un biotopi nav konstatēti- teritorija jau stipri pārveidota: pārceltnes tiltiem pieguļošās teritorijas pilda autostāvvietu funkciju. Abos Gaujas krastos netālu no pārceltnes atrodas ar priedi un ziemzaļo kosu aizauguši pļavu biotopi (piemēram: 6210 Sausi zālāji kaļķainās augsnēs).

Vietās, kas vēl ir klajas jā saglabā pļavu biotopi un jāatsāk to apsaimniekošana.

Gaujas labajā krastā pie pārceltnes aug retas augu sugas – kailā dobspārne *Cenolophium denudatum* un spilvainais ancītis *Agrimonia pilosa*.

Apmeklētāju radītā slodze uz sugām un biotopiem

Līdzīga kā ūdenstūristu apmetnēs un autostāvvietās, kur pašos objektos dabisku biotopu tikpat kā vairs nav.

Esošā tūrisma infrastruktūra

Pati pārceltuve kalpo kā tūrisma infrastruktūras objekts (44., 45.attēls), kas ceļotājiem ļauj nokļūt no viena Gaujas krasta otrā. Pie pārceltnes atrodas atpūtas vietas, kā arī iekāpšanas-izkāpšanas vieta ūdenstūristiem. Blakus atrodas kempings.

44.attēls Pārceltuve darbībā

45.attēls Atpūtas vieta

Nepieciešamā tūrisma infrastruktūra

Līgatnes pārceltuvi plānots papildināt ar nepieciešamo infrastruktūru apmeklētāju informēšanai un laika pavadīšanai, kā arī vides sakārtošanai. Lai realizēti šo uzdevumu, kreisajā krastā paredzēts labiekārtot 1 atpūtas vietu ar 3 atpūtas komplektiem (galds, 2 soli) un 1 atkritumu urnu. Savukārt labajā krastā paredzēts labiekārtot 1 atpūtas vietu ar 2 atpūtas komplektiem (galds, 2 soli) un 1 atkritumu urnu, uzstādīt gājēju aizsargnorobežojumu gar upes krauju un meža malu (50 m), atkritumu urna pie pārcēlāja namiņa. Objektā paredzēts uzstādīt 2 informācijas standus un 8 ceļa zīmes.

Netālu no pārceltuves pa straumi uz augšu Līgatnes novada pašvaldība plāno atjaunot tiltu un tam nepieciešamo infrastruktūru.

Ekspertu komisijas lēmums

Jāatjauno nolietojusies infrastruktūra, ne tik daudz no biotopu un sugu aizsardzības viedokļa, cik jau urbanizētās vides sakārtošanai.

Tūrisma infrastruktūras vienību skaitu, apjomu un izvietojumu pieļaujams mainīt.

2.16. Apmeklētāju centrs „Vecupītes”

Atrašanās vieta

Objekts atrodas Gaujas NP ziemeļdaļā (dabas lieguma zonā), Valmieras novadā, blakus autoceļam Kocēni (Valmiera) – Cēsis, pa kuru var nokļūt uz daudziem tūrisma objektiem Gaujas NP Z daļā, t.sk. uz Sietiņiezi., gan Gauju, gan dabas taku, kas stiepjas gar Gauju no Murjāņiem līdz Valmierai.

Vispārīgs apraksts

Apmeklētāju centru paredzēts izvietot kādreizējā Gaujas NP administrācijas reģionālā biroja telpās. Labiekārtojums nepieciešams ēkas apkārtnē.

Dabas vērtības

Pie objekta īpaši aizsargājamas sugas un biotopi nav konstatēti, bet tā tiešā tuvumā aug Sosnovska latvāņi *Heracleum sosnowskyi*.

Apmeklētāju radītā slodze uz sugām un biotopiem

Pašreiz objekts netiek apmeklēts.

Esošā tūrisma infrastruktūra

DA plānā nav ne tekstuālas, ne kartogrāfiskas norādes par šāda tūrisma objekta nepieciešamību. Tūrisma infrastruktūra līdz šim nav veidota. Pašlaik automašīnu novietošana notiek pagalmā, kas ir neliels (līdz 4 automašīnām) un apmeklētājiem nav piemērots.

Nepieciešamā tūrisma infrastruktūra

13.tabula. Plānots labiekārtot objektu ar sekojošiem infrastruktūras elementiem:

Nosaukums	Mērv.	skaits
Barjeru izbūve	m	40
Atkritumu urnas	gab.	1
Informācijas stendu izvietošana	gab.	3
Nojumes apmeklētājiem	gab.	1
Stāvlaukums apmeklētāju transportam	m ²	560
Velo statīvu izvietošana	gab.	1

Ekspertu komisijas lēmums

Principā objekts varētu tikt iekļauts DA plānā, bet plānotajiem infrastruktūras elementiem tiešā veidā nebūs antropogēno slodzi samazinošās ietekmes- tas vajadzīgs tūristu ērtību un informētības dēļ.

Tūrisma infrastruktūras vienību skaitu, apjomu un izvietojumu pieļaujams mainīt.

2.17. Āraišu vējdzirnavas

Atrašanās vieta

Objekts atrodas Gaujas NP centrālajā daļā (kultūrvēsturiskā zonā) netālu no Āraišu ezera.

Vispārīgs apraksts

Ap Āraišu ezeru 1000 ha platībā izvietojusies 28 kultūras pieminekļi un vēstures liecības no dažādiem gadsimtiem. Augstākajā pakalnā paceļas Āraišu vējdzirnavas. Tās ir viens no populāriem kultūrvēsturiskiem tūrisma objektiem Gaujas NP, kurā katru gadu jūlija beigās šeit svin Jēkabus - jaunrudzu maizes dienu.

Vējdzirnavas celtas kā Drabešu muižas dzirnavas apmēram 19.gs. vidū. Vējdzirnavas darbojušās līdz I Pasaules karam. Tās atjaunotas 1982.-1984.gadā, pateicoties Gaujas NP administrācijai. Pēc 2004.gada 6.jūlija pērkonā negaisa atjaunots zibens bojātais vējdzirnavu spārns.

Par vējdzirnavām un to apkārtni rūpējas to īpašnieki - „Vējdzirnavu” māju saimnieki, sadarbībā ar DAP Vidzemes reģionālo administrāciju.

Dabas vērtības

Objekta tiešā tuvumā īpaši aizsargājamas sugas un biotopi nav konstatēti.

Apmeklētāju radītā slodze uz sugām un biotopiem

Objekta apmeklētāji neietekmē dabas vidi, jo pārvietošanās notiek pa koplietošanas ceļiem.

Esošā tūrisma infrastruktūra

Lai gan Āraišu vējdzirnavas (46.attēls) atjaunotas ar Gaujas NP administrācijas palīdzību un tas ir populārs tūrisma objekts, DA plānā nav ne tekstuālas, ne kartogrāfiskas norādes par šī tūrisma objekta apsaimniekošanu.

Pie Āraišu vējdzirnavām izveidots stāvlaukums un izvietoti informācijas stendi (47.attēls).

46.attēls Vējdzirnavas

47.attēls Stāvlaukums, kase un informācijas stends

Nepieciešamā tūrisma infrastruktūra

14.tabula. Plānots labiekārtot objektu ar sekojošiem infrastruktūras elementiem:

Nosaukums	Mērv.	skaits
Atpūtas vietas (soli)	gab.	2
Velo statīvu izvietošana	gab.	1
Atkritumu urnas	gab.	1
Informācijas standu izvietošana	gab.	3

Ekspertu komisijas lēmums

Principā objekts varētu tikt iekļauts DA plānā, bet plānotajiem infrastruktūras elementiem tiešā veidā nebūs antropogēno slodzi samazinošās ietekmes- tas vajadzīgs tūristu ērtību un informētības dēļ.

Tūrisma infrastruktūras vienību skaitu, apjomu un izvietojumu pieļaujams mainīt.

3. LITERATŪRA UN DATU AVOTI

Apsīte A. Pētījums: Tūrisma infrastruktūras novērtējums pie smilšakmens iežiem

Beverīnas novads. <http://www.beverinasnovads.lv/>

Gaujas krastos GNP teritorijā. 2011. Valmiera. Vidzemes augstskola.

Dabas aizsardzības pārvaldes Vidzemes reģionālas administrācijas nepublicēti materiāli (sugu un biotopu kartējumi).

Gaujas nacionālā parka dabas aizsardzības plāns. 2004. Sigulda. Gaujas nacionālā parka administrācija.

Latvijas ceļvedis. <http://www.vietas.lv>

Latvijas ezeri. <http://www.ezeri.lv>

Natura 2000 augu un biotopu monitoringa materiāli (2008-2011). Dabas aizsardzības pārvalde, nepublicēts materiāls.

Pilāts V. (red.) Bioloģiskā daudzveidība Gaujas nacionālajā parkā. 2007. Sigulda, Gaujas nacionālā parka administrācija.

Smaļinskis J. Pētījums: Tūrisma ietekmes uz vidi un to analīze Gaujas nacionālā parka tūristu apmetnēs. 2005. Sigulda.

Tūrisma informācija īpaši aizsargājamā dabas teritorijā – Gaujas nacionālajā parkā. <http://www.gnp.lv/>

Valsts ģeoloģijas dienests. http://mapx.map.vgd.gov.lv/geo3/Geo_site/